

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

M. J. ANTONISSEN, Firma S. LIESTING

Opgericht 1842

Handel in FRANSCH COGNAC's, LIMONADE SIROPEN en BUITENLANDSCHE LIKEUREN.

Hoofdkantoor: WAGENSTRAAT 144a, Telef. H. 900

Filialen:

FRED. HENDRIKLAAN 87, hoek v. W. v. Dijkveldstr. Tel. Schev. 315
LAAN VAN NIEUW OOST-INDIË 61, Tel. H. 6305
PRINS HENDRIKSTRAAT, hoek v. Kinsbergenstr., Tel. H. 6204
PAUL KRUGERLAAN, hoek Steinlaan, Tel. H. 1660.

INHOUD: Voordracht Mej. Aug. de Wit. — Drankbestrijding in Ned.-Indië. — Stemmen uit de Eurspers in Ned.-Indië. — Uit de Oost-Indische Mail. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Mededeelingen. — Ingezonden. — Naamlijst van nieuw toetredenen leden.

De Voordracht van Mej. Aug. de Wit.

Voor een volle zaal hield voor de leden der Afdeling 's-Gravenhage deze begaafde schrijfster en spreekster haar zeer boeiende rede over de Battaks, aan de hand van een reeks fraaie lichtbeelden naar foto's, door haar zelve genomen op haar jongste reis door Nederl. Indië, even voor den oorlog. Daar zij de dezelfde voordracht reeds vroeger elders heeft gehouden en verschillende bladen er toen uitvoerige verslagen van hebben gegeven, zullen wij thans, onze beperkte ruimte in acht genomen, daarop niet meer terugkomen, doch slechts den wensch uitspreken, dat meerdere afd. van „Oost en West” het voorrecht mogen hebben haar te hooren.

Drankbestrijding in Nederlandsch-Indië.

Door E. SCHMÜLLING.

III.

Is tot hiertoe behandeld de mogelijkheid en noodzakelijkheid der bestrijding van het misbruik van alcohol en eenigszins ook dat van opium in Nederlandsch-Indië, alsmede van het euvel der levensmiddelen-vervalsching, in het ondervolgende zal ik trachten een kort overzicht te geven van:

1. wat ik in Amerika in 1916 op dit gebied zag en hoorde;
2. de lugubere, maar hoogst belangwekkende Alcohol-enquête van den Resident Engelenberg, met eenige statistische gegevens;
3. mijn eigen ondervinding en de practijk in Ned.-Indië opgedaan.

Een merkwaardig toeval wil, dat ik eerst na voltooiing van mijne vorige bijdrage kennis maakte met Engelenberg's rapport, terwijl in de Tweede Kamer de verstrekkende anti-alcohol-motie voor Ned.-Indië door den heer Gerhard op 21 Maart werd uitgesproken.

Op de terugreis van Indië hierheen, van eind Mei tot eind October 1916, heb ik van af begin Juli tot 16 October in Amerika vertoefd; tot mijn groote spijt kon mijn reis niet langer duren. Ik heb toen op het gebied van het drankvraagstuk het navolgende mogen ervaren en vaststellen:

In Californië, den „very wet state”, den, door zijn groote en befaamde wijncultuur, bij uitnemendheid alcoholischen, dus „vochtigen” of „natten” staat, kon men reeds in Juli de voorboden zien van de zeer waarschijnlijke, groote gebeurtenissen toen op til, 'n verband met de Presidentsverkiezing van November. Op de spijs- en drankenkaarten der eethuizen stond, op in het oog vallende wijze, vermeld, hoe de eigenaren er op rekenden, dat de bezoekers tegen de „prohibition” (drankverbod in mindere of meerdere strengheid) zouden stemmen, opdat eerstgenoemde in staat zouden zijn voort te gaan met de levering van de smakelijke en zoo gewilde wijnen en bieren, tegen niet verhoogde verkoopprijzen. „We take no responsibility in case of victory of the prohibitionists, for

the continuation of our business in offering the refreshing, animating and welltasting drinks to our guests”, zoo luidde het ongeveer.

Iets gelijksoortigs kon men van uit de treinen en trambanen lezen, als men langs of door de „vineyards” (wijnbergen) reed; op zeer groote houten borden, 6 bij 5 M. en nog grooter, stond in roode, gele, groene letters, te midden van, maar stekend boven de wijnstokken uit, te lezen: „Vote against prohibition; this would destruit the prosperity and glory of California”.

Men kon allerwege merken, hoe de meeningen over „Prohibition” tegen elkaar inbotsten op meetings, in dagbladen en tijdschriften; er werd door de „anti-prohibitionisten” op gewezen, hoeveel duizende hun bestaan vonden in en betrokken waren bij de druivencultuur, de bierbrouwerijen, de restaurants, „saloons” en „bars”. Maar daartegenover stonden tal van andere argumenten en werd er op gewezen, dat de druiven veel beter rauw, gedroogd en ingemaakt konden worden genuttigd, en ook als alcoholvrij druivensap („grape juice”), een heel smakelijk paarskleurig vocht; voorts hoe de groote plaatsen als het ware vergiftigd waren door het zeer groote aantal drankgelegenheden; in San Francisco zag ik enkele viersprongen van straten met op elken hoek een drankwinkel. Maar hoe ook, ik hield Californië voor een stevigen „wet state”, een „stronghold”, die den prohibition-aanvaller nog lange jaren het hoofd zoude bieden, ook omdat het, en sinds den oorlog meer dan ooit, door vele zeer rijke lieden als „winterressort” bezocht wordt en deze mede als machtige en invloedrijke pleitbezorgers voor de Californische wijnen zouden optreden „all over the United States”.

In Juli reisde ik gedurende eene week, eerst door Noord- daarna door Zuid-Arizona; een „very dry state”, waar invoer, bezit, aanmaak en verkoop van sterken drank verboden is; toegestaan is alleen de inkoop van elders in kleine hoeveelheden voor gebruik in den familiekring, maar met bijzondere Overheidsvergunning (license). Twee dagen ben ik geweest in „El Paso”, in het Z.-W. van Texas; daar bestaat een alcohol-beperkende regeling; o.m. is er de verkoop van alcoholische dranken verboden op Zondag en op werkdagen na 8 uur 's avonds. In de treinen dier „dry states”, is geen druppel alcoholische drank verkrijgbaar; zelfs niet als zij rijden door andere staten, hetgeen verband houdt met de afwijkende inzichten der spoorweg-maatschappijen omtrent dit vraagstuk. De bekende vruchten hybridenkweker, Luther Burbank in Santa Rosa, Californië, vrij uitvoerig besproken in Prof. de Vries' werk: „Naar Californië”, deelde mij mede, dat hij het een zegen achtte, indien de geheele „United States” kon worden verlost van den alcoholdrieviel; hij achtte het volstrekt geen ramp voor Californië, als er een wijnverbod zoude worden afgekondigd.

Vanuit San Francisco, waar ik midden Augustus voor den tweeden keer kwam, uit El Paso door Zuid-Arizona en Zuid-Californië, ging de reis met een uitmuntende kustboot langs de staten Californië, Oregon en Washington, om Seattle te bereiken, de grootste stad van den staat Washington, die ook „very dry”, minstens even „dry” is als Arizona en daar heb ik het meest treffende kunnen waarnemen, het was eenvoudig verbluffend: In dezen staat was de „prohibition”, na ongeveer twee jaar van te voren te zijn afgekondigd, met termijnen van overgang en aanpassing, op 1 Januari 1916 in werking getreden. In de talrijke, kennelijk eertijds als

„bar” en „saloon” gediend hebbende lokalen dezer sterk vooruitgaande havenplaats, the second Gateway to the Orient after San Francisco, ± 60 jaar oud met ± 350.000 inwoners, kon men niet anders krijgen dan limonades, mineraalwater, vruchtensappen, „apple-cider” en „apple-juice”, alcoholvrije wijnen en bieren, (maltone, fruit juices); terwijl toon- en aanrechtbanken, glazen en karaffen, standaarden, kranen, kortom de geheele installatie nog pasklaar was voor het voormalige gebruik, kwam uit de bierkraan thans geen bier, noch uit de voorheen zoo venijnige karaffen nu geen whiskey, brandy of andere gelijksoortige zaligheden te voorschijn; dit alles was thans vervangen door dranken van een goedaardiger en menschlieverder makelij. En toch is alles goed gegaan; zelfs, zooals ik van verschillende zijden vernomen heb, zoude bijna niemand terugkeer tot den vroegeren toestand wenschen. Van de wijd en zijd bekende reusachtige „Rainier brouwerij” zag ik te Seattle de wijdloopige en reusachtige gebouwen, waar voorheen meer dan 2000 man gewerkt hadden, leeg staan; de machines etc. waren er nitgehaald, alleen de op de binnenpleinen liggende tonnen waren evenzoo vele bewijzen van vroegeren bloei en bedrijfsdrukte. De eerste indruk er van was, als of er een zuiverende brand had gewoed.

Als gemakkelijke bijzonderheid werd mij omtrent den mayor (burgemeester), medegedeeld, hoe hij, liefhebber van champagne, ook die van Californische huize, toch tot die wetgeving krachtig had medegewerkt en later, toen hij op gezette tijden in het openbaar verslag moest doen van de door hem verleende licenties, dat heel trouw en reelijk ook deed ten aanzien van zichzelf voor een partijtje „Champaign”, waarvan natuurlijk telkens met groote hilariteit nota werd genomen. Hij was ook een flink en nauwkeurig uitvoerder; meermalen kon men lezen; hoe de „wet squad” of „squadron” (het vochtige eskadron), waarmede bedoeld wordt: speciaal het opspreken van drankovertredingen rondgaande politie-patrouilles, spiritualiën aantreffen en verbeurd verklaren, vooral in de havenbuurt. Aan boord van het 450 voet lange stoomschip voormeld was, zoolang dit in de territoriale wateren van Washington vertoefde, geen druppel sterken drank verkrijgbaar; alle spiritualiën waren gedurende dien tijd verzegeld.

Op mijn verdere reis van Seattle naar Alaska kon ik uit de plaatselijke en ook uit de grootere bladen zien, hoe er in Britsch-Columbia (westelijk deel van Canada met Vancouver als hoofdplaats, een bitteren strijd tegen den Alcohol werd gevoerd. Er werd, behalve in dagbladen, ook in aanplak- en strooibiljetten op gewezen hoe als Alcohol-moelch van Canada kon worden aangemerkt het z.g. Whiskey-Syndicaat met zijn hoofdzetels te Winnipeg en Toronto, dat jaarlijks voor 800 millioen shilling alcoholica omzette en alzoo „the alcoholic damage and disaster, the destruction and misery of Canada” gaande hield en dit werd in den Wereldoorlog, die Canada zoo zwaar beproeft, als een dubbel ernstig euvel beschouwd.

Ook in Alaska zelve, waar ik in zes à zeven kustplaatsen kon constateeren, dat er betrekkelijk vele drankgelegenheden waren, bleek die strijd in vollen gang.

...Engelenberg zegt in zijn rapport, dat er in N.-Amerika 14 staten „droog” zijn gelegd. Even gelukkig als merkwaardig, is men in den korten tijd, verstreken sinds hij dat schreef, in dezen zeer snel ge-

vorderd: want in het „Volk” van eind November komt het volgende bericht voor:

„Nieuw verbodsland. Bij de laatstgehouden volkstemmingen in de Vereenigde Staten hebben stemgerechtigden in vier staten, en bovendien in het territorium Alaska, zich met groote meerderheid vóór drankverbod verklaard. Het zijn Michigan, Montana, Nebraska en Zuid Dakota. De verschillende daardoor aangenomen verbodswetten treden in Januari 1918 en 1919 in werking. Dan woont 57 pct. der bevolking van de Noord-Amerikaansche Unie in „droog” gebied. Het aantal saloons (drankhuizen), dat tengevolge van deze stemmingen moet worden gesloten, bedraagt ruim zesduizend.

„Ook in Californië en Missouri werd een hevige strijd gevoerd, maar daar behaalde de drankverkoop de overwinning. San Francisco alleen gaf een meerderheid tegen het verbod van 76.000 stemmen. Kansas City daarentegen, de stad aan de Missouri op de grenzen van den verbodsstaat Kansas gelegen, verklaarde zich in meerderheid tegen drankverkoop. Van de vijftig staten en territories in de Noord-Amerikaansche Unie zijn er nu 24 „droog.”

Later las ik, dat zelfs Californië „droog” zoude zijn geworden, 't klinkt bijna ongelooflijk.

Van grooten invloed op de radicale maatregelen in den staat Washington en later ook elders acht ik het feit, dat daar de vrouwen het kiesrecht bezitten en men wist, dat president Wilson sinds September 1916 geheel voor het actieve, wellicht ook het passieve kiesrecht der vrouw gewonnen is, zoodat ook om deze reden alleen reeds te verwachten is, dat het binnen vrij korten tijd voor de Vereenigde Staten in hun geheel zal worden gegeven en mede daardoor in betrekkelijk korten tijd geheel Noord-Amerika „droog” zal zijn, derwijze, dat als dit op de reeds gevolgde manier zal zijn bewerkstelligd, voor b.v. een veertigtal staten met minstens 75 pct. der inwoners, het door eene wet — Act of Congress — voor het geheele Uniegebied zal worden bevestigd. Dat dit geen fantastisch vermoeden is, moge blijken uit het feit, dat de reuzenbrouwerijen in de „middle States”, te St. Louis, Milwaukee, Chicago e.a., welke zich in handen van Duitsch-Amerikanen bevinden, zoo ernstig met deze mogelijkheid rekening houden, dat zij zich al gaan toeleggen op den aanmaak van alcoholvrije bieren, ter voorkoming van te groote schade als de algemeene prohibition zal worden ingevoerd.

Dat het „droog” worden van Noord-Amerika van geweldige, natuurlijk gunstige beteekenis en gevolgen, voor, men kan wel zeggen, de geheele menscheid zal zijn, is buiten kijf: een analogon van de slavenbevrijding.

Het is dan ook niet voor niets, dat de Volksbond tegen drankmisbruik hier te lande aan President Wilson zijne eerbiedige hulde voor diens bemiddelingspogingen ter verkrijging van vrede betuigde; want de Democratische Partij, wier candidaat hij was, heeft „Prohibition” in haar program staan. (Zie „Nieuwe Courant” van 26 December 1916).

Als typeerend voorbeeld, hoe vijandig men gezind is tegen die „geestelijke invloeden”, welke door het gebruik van alcoholica in den waren zin des woords op de menschen inwerken, kan gelden wat de heer Hunter, „federal chief-engineer” (hoofd-ingenieur van den Immigratiedienst der Ver. Staten) wiens gebied met standplaats El Paso drie of vier staten omvatte, mij mededeelde. Met deze autoriteit maakte ik kennis, toen ik den „Elephant Butte-dam” bezocht, een reusachtig in het najaar 1916 voltooid waterwerk in de Rio Grande, waar hij toen toevallig voor Inspectie kwam.

Gedurende den bouwtijd van 2 à 3 jaren had hij er op de plaats zelve de leiding van en tijdens de uitvoering met 12 à 1500 blanken (white men), waarbij nog kwamen de noodige Mexicanen, Negers, Mestizen, Chinezen en Japanners e. a., was het den hoogsten zoowel als den laagsten in deze werk-kolonie streng en onvoorwaardelijk verboden, ook maar één druppel van welken alcoholischen drank ook te gebruiken; en vooral daaraan was het, volgens hem, toe te schrijven, dat alles goed ging, vlug en geregeld afliep. Hadde men er drankgelegenheden toegelaten, dan waren dronkenschap, onrust, vechtpartijen, misdrijven niet van de lucht geweest. Het ware eene herhaling geworden van de beruchte en levensgevaarlijke „miner camps” van Californië, in de vijftiger en zestiger jaren, waar allerlei avonturiers bijeen kwamen om goud te zoeken.

Treffend is het, dat men voor de ruiten van wijnen drankwinkels in Los Angeles en San Francisco, in verleidelijken vorm, klaargemaakte manden en kisten ziet, waar boven staat: „we take charge of sending our boxes of assorted beverages, also to the dry state's and countries”. Men zou dan dadelijk denken aan een brutale overtreding van, of den spot drijven met „prohibition”-voorschriften. De bedoeling is echter slechts, dat zij leveranties doen van de bij wijze van uitzondering toegestane, kleine partijen en ook dat, alleen krachtens speciale vergunning en dan nog alleen in den familiekring te nuttigen, dus niet in clublokalen of winkels, bij openbare feesten e. d.

Toen ik over deze verblijdende resultaten voor Amerika met eenige passagiers der Nieuw-Amsterdam, tijdens mijne reis over den Atlantischen Oce-

aan sprak, gaf mij een hunner het navolgende, niet onverwachte en typische antwoord, wat velen oppervlakkigen, niet ernstige menschen als het ware op de lippen bestorven ligt: „al die drankbestrijdingen zijn maar manoeuvres en schijnbewegingen „van politieke eerezuchtigen en huichelaars, kweezels „of hypocrieten: ze worden toch ontdoken en overtreden. Het is allemaal lari!”

Deze redeneering bevat een tweeledige fout: ten eerste wordt voorbijgezien, dat zulk eene veel omvattende en ingrijpende beweging — o.a. in Washington is de prohibition dan toch wel vierkant en meedoo-genloos — in gang gebracht en gaande gehouden zoude zijn door onzuivere, zelfs valsche beweegredenen, werkzaam in personen, voor welke deze zaak middel, maar niet doel is.

Dit is niet aannemelijk, het zou zijn zoo iets als een smakelijke bouillon te maken uit kiezelsteen met als essence van inkt of zwavelzuur er in gegoten. Maar ik heb in mijne onnoozelheid en naiiviteit — wellicht omdat ik nog pas uit „den Oost” gekomen en dus nog achterlijke binnenlander en rimboe-man ben — de overtuiging, dat deze beweging alleen 's kunnen groeien tot een primairen machtsfactor op de stevige basis van zedelijke kracht, ideeële, rotsvaste onwrikbaarheid, ondanks banalen spot en krachtige gewetenlooze tegenwerking, vasten koers houdend, zonder ook maar een duim breed afwijking, in den haven van „drymaking” is beland.

„Honesty is the best policy”. Ik zou wel gaarne zien, dat uit hypocrisie, of politieke leepheid, onze jeneverstokers, al was het ook tandenkarsend, het „Sluit Schiedam” verwezenlijkten en mutatis mutandis de Whiskey-fabrikanten hetzelfde deden. Dit is de tweede fout in die redeneering: het doet er immers voor de bereiking van een goed doel betrekkelijk weinig toe, waarom en waardoor bewogen, de medewerking daartoe verleend wordt. Ik wensch aan Indië het bezit van eene flinke partij politieke leepers en kniesooren toe, als men daarmee het alcoholkwaad eerder en radicaler zal kunnen uitroeien; ik geloof, dat de heeren Bervoets en van der Steur daar ook geen bezwaar tegen zouden hebben.

De zaak is m. i., dat dien oppervlakkigen en bekrompen spreker, en velen met hem uit hetzelfde hout gesnedenen, de alcoholbestrijding op zich zelve of onverschillig of zelfs antipathiek is, om de eenvoudige reden, dat zij, liefhebbers van of gewoon zijn aan eenigen „geestelijken invloed”, en zij ten belange van de groote zaak noode of in het geheel geen offer willen brengen, nu zij het tijdstip zien naderen, van zich op zijn minst beperking te moeten opleggen.

Het is er ongeveer mee, als met de veelbeteekende beslissing op den sociaal-democratischen partijdag van Duitschland in 1907 genomen, volgens welke, op voorstel van den abstinente (geheelonthouder) Katsenstein, alcoholbeperking op de geheele linie als parool werd aangenomen, daar alcohol werd gebrandmerkt als een der vijanden der arbeidersklasse (klasse van den kleinen man, evenals „Kromo” op Java, dus „tout comme chez nous”).

Men zou zoo zeggen: daarover is algemeen gejuich en gejubel in het Duitsche Rijk opgegaan. Verre van dien. Die partijdagsbeslissing is wel het grimmigst aangevallen en bestreden door lieden, die zich plegen te noemen de „besten en edelsten”, beschermers en verdedigers van „troon en altaar”, vaderlanders bij uitnemendheid en in erfpacht. Ik bedoel de befaamde Pruisische jonkers, n.l. de Agrariërs. — Waarom waren zij zoo vijandig tegen dezen, men zou zeggen voor volks- en weermacht zoo heilzamen maatregel? Uit de meest laakbare hebzucht; want dat parool dreigde hun talrijke branderijen en brouwerijen te benadeelen.

(Wordt vervolgd.)

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Het Cultuurgebied.

De Deli Crt. schrijft:

De regeering heeft den adviseur voor de decentralisatie opgedragen, om op den voet der decentralisatiewet van 1903 de verdere oprichting van grootere gebiedsdeelen met eigen bestuur op de buitenbezittingen voor te bereiden.

In verband daarmee is blijkens een missive van den adjunct adviseur Meyroos aan den gouverneur, de vraag gerezen, of thans niet het oogenblik gekomen is, om de afdeling Simeloengoen en de Karolanden aan het Cultuurgebied der Oostkust van Sumatra toe te voegen.

De adviseur beveelt zich aan voor mededeeling van de inzichten van den gouverneur in dezen en eventueel voor toezending van gegevens, benodigd voor de vaststelling van de in verband met den gedachten maatregel toe te kennen verhooging van het voor het Cultuurgebied afgezonderd bedrag.

Van de gelegenheid maakt de adviseur gebruik, om den gouverneur de vraag voor te leggen, of het voor het Cultuurgebied afgezonderde vaste bedrag niet geheel of gedeeltelijk zou kunnen worden vervangen door een aandeel in de opbrengst van een of meer daarbinnen geheven landsbelastingen, zoo ja, welke.

De Redactie merkt op:

CREDIET- EN HANDELSBANK voor Nederland en Koloniën

HEERENGRACHT 452 - AMSTERDAM

Verstrekt Credieten van f 1000.- af.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN:
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie,
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend. De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur F. TIJMSTRA.

MEUBILEERING HOLLAND MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM

N.Z. VOORBURGWAL 274 TELEFOON 5974

BIJ HET INRICHTEN UWER WONING HEBT GIJ 3 PUNTEN IN HET OOG TE HOUDEN:

DUURZAAMHEID
HARMONIE IN KLEUR EN LIJN
GEMATIGDEN PRIJS

DAT WIJ IN ONZE INRICHTINGEN DEZE EIGENSCHAPPEN VEREENIGEN, BEWIJZEN DE TALLOOZE TEVEREDENHEIDS-BETUIGINGEN, WELKE WIJ VOOR U TER INZAGE HOUDEN.

LEDEN VAN „OOST & WEST” 5 % REDUCTIE.

SEMI EMAILLE FOTO'S

op Broche, Dasspelden, Manchetknoopen en Aanhangers, NAAR ELK PORTRET, bestelt U het best bij:

A. M. A. SUSAN

Regentesselaan 108 - Telefoon Haag 6757
Boekhorststraat 14 - Telefoon Haag 3305
BROCHE vanaf 70 cent.

<p>GENEALOGISCH BUREAU</p> <p>BELAST ZICH MET HET SAMENSTELLEN VAN GESLACHTSREGISTERS, BIJZONDERINGEN DER BEHOODIGDE WETTELIJKE STUKKEN, VOOR ADELSEKENNING INLHVING</p> <p>DEN HAAG</p>		<p>HERALDISCH CARL KOFFLER</p> <p>& VERHEFFING HET OPSPOREN VAN FAMILIEWAPENS EN ZEGELS ALSMEDE ALLE WERKZAAMHEDEN OP DAT GEBIED IN DEN UITGEBREIDEN ZIN</p> <p>DEN HAAG TELEFOON H. 7940 OBRECHTSTR. 181</p>
--	--	---

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij

voorh. L. LANGE.

Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.

Lange Voorhout 86. 's-Gravenhage.

Speciale verpakking voor de Tropen.

HOOGFIJNE LICHTRE BREMER SIGAREN
..... GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN

De uitbreiding van het Cultuurgebied met Sime-loengoen en de Karolanden is al meermalen verde-digd. Speciaal Sime-loengoen is een zoo mooi cultuur-land geworden, dat het al lang tot dit gebied had moeten behooren. Men is nu bezig met het verza-melen van gegevens als door den heer Meyroos be-doeld, waaronder het door de B. O. W. gemiddeld verwerkte bedrag der laatste jaren, de geïnde belas-ting, enz.

Door deze aantrekking bij het Cultuurgebied, blijft van de Oostkust alleen Bengkalis er nog bui-ten en het zal dat door zijn weinig gemakkelijke lig-ging voorloopig nog wel moeten blijven. Zoo lang dit het geval is, zal de Cultuurraad dus Cultuurraad blijven en geen gewestelijke raad worden.

De wijziging van het vast afgestane bedrag voor den Cultuurraad in een zeker percentage van de ge-ïnde landsbelastingen is evenzeer als een oud prin-cipe, waarvoor uit een billijkheidsoogpunt veel is te zeggen. Bedoeld vast bedrag, dat bij de instellings-ordonnantie is vastgesteld, is sindsdien niet veran-derd, met gevolg, dat verschillende urgente dingen niet kunnen worden uitgevoerd, tenzij door het hef-fen van eigen belastingen. Dit zal noodig blijven, doch verwacht mag worden, dat door de nieuwe rege-ling als hier bedoeld, de rijksbijdrage grooter zal worden. De Cultuurraad zal echter dienen aan te dringen op het zelf uitoefenen van controle op de in-neming der belastingen, ter vermindering van moeilij-kenheden bij het opmaken zijner begrotingen.

Het Vrijwilligerscorps.

In hetzelfde blad van 9 Jan. j.l. lezen wij: Door den Gouverneur-Generaal is goedgekeurd, dat door den commandant van het leger en chef van het departement van Oorlog in Nederlandsch Indië bij wijze van proef ten behoeve van de leiding bij de oefeningen enz. van het vrijwilligerscorps „Suma-tra's Oostkust" van den commandant van dat corps een officier van het garnizoen te Medan als raad-giver wordt toegevoegd.

Bij wijze van tijdelijken maatregel is bepaald, dat deze officier een geldelijke belooning zal genieten van f 50.— per maand, terwijl hij voor zijn reizen tot het inspecteren van de buiten de hoofdplaats Medan gelegen commando's van het vrijwilligers-corps op de gebruikelijke manier zal worden schade-loos gesteld. De daaruit voortvloeiende kosten, voor zooveel betreft het dienstjaar 1916, zullen uit „on-voorziën" worden bestreden.

Naar men weet, is er bij de regeering op aange-drongen, een officier te krijgen, die zich speciaal belasten zou met de leiding van het vrijwilligers-corps. Aan dien wensch is door dit besluit slechts ten deele tegemoet gekomen. Immers de aan te stellen officier zal die leiding moeten voeren naast zijn ge-wone bezigheden en kan dus in zekeren zin maar met halve kracht werken. En wat moet hij doen, indien er omstandigheden ontstaan, waardoor garnizoen en vrijwilligers beide worden opgecommandeerd?

Feitelijk blijft de toestand zooals hij was met dit verschil, dat de leider eenige vergoeding krijgt voor de moeite, die tot heden uitsluitend con amore gege-ven werd.

Wij willen dan ook voorloopig dit besluit beschou-ven als een eerste stap, waarvan de resultaten moet-ten uitmaken, of later de bovenbedoelde wensch ge-heel in vervulling zal gaan.

Omtrent de toelating van niet-Europeaanen ver-zocht de Raad van Commando bij schrijven van 30 Augustus aan het departement van Onderwijs en Eredienst, om een commissie in het leven te roepen, ten einde een onderzoek in te stellen naar de ontwik-keling en de kennis der Nederlandsche taal van dezen, die als lid van het corps wenschen te worden toegelaten en om die commissie bevoegd te verklar-en tot het uitreiken van de vereischte getuigschrif-ten of diploma's. De gouverneur ondersteunde dat verzoek, met dien verstande, dat hij voorstelde, de beoordeeling der candidaten aan hem over te laten.

De bevoegdheid van den chef van het departement laat evenwel niet toe zulk een regeling tot stand te brengen, wijl daarvan niet anders gebruik gemaakt kan worden dan door aanwijzing van bepaalde diplo-ma's of getuigschriften, waarvan volgens de gege-vens, waarover het departement beschikt, vaststaat, dat zij een ontwikkeling waarborgen, welke minstens gelijk staat met die van bezitters der onder a en b van bedoeld voorschrift vermelde getuigschriften.

Mochten de voor de opneming in vrijwilligerscorp-sen gestelde ontwikkelingseischen te zwaar geacht worden, dan zou door den gouverneur een voorstel tot wijziging der voorschriften aan de regeering kunnen worden gedaan.

De gouverneur antwoordde hierop, dat er vele in-landsche jongelieden zijn, wier ontwikkeling zeker gelijk staat met die van bezitters van diploma's, welke ontwikkeling zij opdeden aan cursussen, vóór de opleidingsscholen voor het diploma hier beston-den. Het doel van de betreffende bepaling kan vol-gens den gouverneur niet anders zijn dan het ver-drijven van waarborgen, dat de candidaten voldoende ontwikkeld zijn en voldoende kennis van de Ne-derlandsche taal hebben om bij opname in het corps de theoretische lessen en praktische oefeningen met vrucht te kunnen volgen.

Om van de door den gouverneur bedoelden te ver-gen, dat zij alsnog een examen afleggen, gaat zeer moeilijk.

Daarom stelt de gouverneur voor, als waarborg voor de ontwikkeling en kennis van de Nederland-sche taal nog in te stellen, naast de bepaalde, een ge-tuigschrift, af te geven na een behoorlijk onderzoek, door de door den gouverneur te benoemen commissie. Dat onderzoek zou moeten omvatten een mondeling en een schriftelijk gedeelte.

Het getuigschrift zou moeten inhouden de ver-klaring, dat het de commissie uit het mondeling en schriftelijk ingesteld onderzoek gebleken is, dat de candidaat voldoende ontwikkeld is en kennis van de Nederlandsche taal heeft, om zonder bezwaar als lid in het vrijwilligerscorps te kunnen worden opge-nomen.

Uit de O. I. Mail.

Koeta Radja overstroomd.

Het Nbl. v. Atjeh van 16 Jan. j.l. meldt: Door een zwaren bandjir is geheel Koeta Radja overstroomd. Te middernacht kwam een watervloed over de dijken heen en binnen een uur stond het water op de wegen tot een hoogte van 40 c.M.

Op passer Atjeh en Peunajong, welke de voor-naamste Inlandsche handelswijken zijn, staat nog 60 c.M. water.

De Europeesche en inlandsche bevolking kan haar woningen niet verlaten. Veel schade is aangericht aan wegen, spoorbaan en telefoon. De groote brug bij Seulimeum en een kleine bij Lamseu zijn wegge-slagen.

De schade is groot. Alle kantoren zijn gesloten. Naar aanleiding hiervan is den gouverneur geseind geworden, dat de landvoogd met leedwezen daarvan kennis genomen heeft en voor het geval fondsen noodig zijn om de bevolking tegemoet te komen, een bedrag van f 5000 uit het overschot van het ten vori-gen jaren in Nederland ten behoeve van de slachtof-fers der overstromingen op Java bijeengebrachte gelden, beschikbaar gesteld zal worden.

Tenslotte is den gouverneur verzoekt om, bijaldien meer gelden benodigd zijn, daarvan aanstonds aan de regeering mededeeling te doen.

Nog steeds aardchokken.

Uit de Preanger waren in Jan. j.l. in diverse plaatsen aardbevingen. Er deed zich zelfs een zeer sterke aardchok gevoelen, waardoor de seismograaf van Malabar onklaar geraakte. Echter werd geen noemenswaardige schade aangericht.

De onlusten in Boven-Baros.

Officieel werd uit Batavia medegedeeld, dat voor het intensieve patrouilleren een compagnie infan-terie van Padang naar Tapanoei is gezonden.

De Javasche dagbladen bespreken de toestanden in de Bataklanden als een gevolg van de missie, speciaal de Rijnsche, welke zich in regeeringszaken mengde.

Zelfs de *Banier* erkent, dat hier alleen openbaar-heid helpen kan. Het blad zegt, dat hier beschuldig-ingen tegen zendelingen uitgesproken worden, die indien zij gegronnd blijken, op ernstige misstanden wijzen. Het besluit, dat misstanden in Indië gemaakt zijn, is van belang voor de geheele zending.

Geen reden tot vrees.

In de *Deli Crt.* van 12 Jan. j.l. lezen wij: Na het uitbreken van de thans bijna bedwongen relletjes in Boven Baros ontstond de vrees in Siantar, dat de beweging zich daarheen zou overplaatsen en een zendeling in Parapat kwam zelfs met den raad bij een familie, die er in de pasanggrahan logeerde, om spoedig te vertrekken, aangezien het daar niet meer veilig zou zijn.

Het spreekt wel van zelf, dat de angst den logé's om het hart sloeg en zij zoo snel mogelijk heen-gingen, in Siantar het bericht brengend, dat het daarginds niet pluis was.

De assistent-resident, de heer Tideman, ging ter-stond op tournee, om een onderzoek in te stellen te Parapat en Girsang. Hij liet zich daarbij vergezellen door den controleur van de Karolanden, den heer Middendorp, die over Tongging en andere plaatsen aan het Tobameer reisde en den assistent-resident in Tiga Ras ontmoette.

De tocht wees evenwel uit, dat er hoegenaamd geen reden tot eenige vrees kan bestaan. Overal, waar de beide bestuursambtenaren kwamen, was de ont-vangst zeer behoorlijk en geen enkel symptoom kon worden ontdekt, dat wijzen kon op ontevredenheid. De door den zendeling gegeven raad moest als abso-luut misplaatst worden beschouwd.

De ingenieur Smit, die bij de werkzaamheden aan den Tobaweg geheel alleen zit in de streek, voelde zich in geen enkel opzicht ongerust, en had er zelfs geen oogmerk aan gedacht, om heen te gaan. Werk-volk kon hij in overvloed krijgen, er was meer aan-bod van werkkrachten dan hij kon gebruiken. Ook dit wijst niet op een ontevreden stemming.

De toestand in Palembang en Djambi.

De resident van Palembang seinde den 6 Jan. j.l. naar Batavia:

De verzetsleider *Alamdoene* is door een bevolkings-patrouille opgevat.

De resident van Djambi seinde den 5 Jan. j.l.: Ik keerde heden terug van een rondreis door dit gewest,

INRICHTING VOOR SPREEKONDERWIJS.

DEN HAAG, RIJSWIJKSCHE WEG 2.
Directrice: A. BRUGMA, Gemeente-spraakleerares te Den Haag.
Spreektijd 12½ — 1½ uur.

GENEZING VAN ALLE SPRAAKGEBREKEN.

Speciale behandeling van stotteren. Onderwijs in Lip-lezen voor dooven. Behandeling van Aphasieën.

GELEGENHEID TOT VAKOPLEIDING.

De prijzen worden berekend naar de omstandigheden.
Leeraren: Mej. A. BRUGMA; Mej. J. HARDERS, Gemeente-Spraak-leerares; Mej. H. A. KROON; Mej. J. SCHOUTEN; Mej. D. ZEVENHUI-ZEN, Gemeente-Spraakleerares.

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS"

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileïstraat 2a. - Den Haag.

Opleiding L. O. en M. O. Teekenen.
Onderwijs in Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid.
Spreekuur: Dinsdag 7-9 n.m. en Vrijdag 2-3 n.m.
W. H. BIK.
Directie: J. VAANDRAGER.

WIJTENBURG-MOLL

MEUBILEERING

BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ
INRICHTING VAN VILLA'S EN HUIZEN
in huur per maand en per jaar.

Anna van Saxenplein 2 - 's-Gravenhage - Tel. 7255

Mevrouw! Hebt U nog iets nodig voor Uw zomer-toilet?

Ziet dan onze prachtige collectie in Kanten, Festons, Robe Volants, Geborduurde Stof-fen in Voile, Batist, Frotté, Tule en Glasbatist.
GOEDKOOPSTE ADRES. GROOTSTE KEUZE.

M. & J. TOEMAN, Spuistraat 67 - Telef. 2009
A'DAM - DEN HAAG - R'DAM

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737.

Code 5th Edition A. B. C.

Instituut ROELIJN

Jan v. Riebeeckstraat 88 - 's-Gravenhage

Eigenares en Directrice: Mejuffr. J. ROELIJN.

Machineschrijven

Stenografie

Talen

Boekhouden

PROSPECTUS OP AANVRAGE.

.GRATIS VERKRIJGBAAR

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU ALLEN DIE NIET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN

DEGELUK ONDERWIJS IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH, enz.

LET OP HET JUSTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL

+ OVER DE WAAKSCHERK +

58^a NOORDEINDE NIET-BOVEN-KRUL TEL. 2234

welke den 21 November ondernomen werd. Ik bezocht alle controleursplaatsen en hield vergaderingen met hoofden. Ik kreeg den indruk, dat de hoofden en de bevolking overal tot inkeer gekomen zijn en ons gezag hersteld is.

Zou het waar zijn?

De *Locomotief* meldt, dat verbeterhuizen voor de jeugd zullen komen te Semarang, Makasser en in de Preanger.

De regering overweegt voorts de aanstelling van een raadsman voor ontslagen gevangenen met de standplaats Semarang.

Ambachtsschool voor Djokja.

Ten residentiehuize te Djokja had een conferentie plaats van landhuurders en industrieelen ter bespreking van de oprichting van een ambachtsschool. De resident heeft daarvoor 10 mille subsidie gevraagd.

Mekkagangers.

De consul te Djeddah seinde: Per stoomschepen „Billiton” en „Gorontalo” worden respectievelijk 624 en 631 pelgrims naar Indië teruggezonden.

Belawan oceaanhaven.

Blijkens een mededeeling in de *Sum. Post* heeft de opslibbing in de Belawangeul in het laatste kwartaal slechts 10800 kub. meter bedragen, zijnde nog niet het derde gedeelte van het vorige kwartaal. Dit verheugende feit zal dus gevolgd worden door definitieve voorstellen aan de regering betreffende het maken van een oceaanhaven.

Een eervolle onderscheiding.

De gouverneur-generaal heeft aan den majoor der Chineezers te Medan, den heer Tjong A Fie, den persoonlijke titel van adviseur honorair voor Chineesche zaken verleend. Een uittreksel van dit besluit wordt den gouverneur ter plechtige uitreiking toegezonden.

Voor een wereldreis.

Bij den majoor Chinees bestaan plannen, om een boot te laten bouwen van ongeveer 4000 ton. Aan den gezagvoerder van de „Rumphius” den heer G. Boon, is opgedragen, van advies te dienen bij het ontwerp, waaraan eerstdaags door een deskundig scheepsbouwer wordt begonnen. Omtrent den prijs is nog niets te zeggen. De plannen moeten eerst uitgewerkt zijn, daarna zal men trachten een werf te vinden, die zich met de uitvoering zal belasten. Het is nog niet zeker, of de boot gebouwd zal worden in Nederland of op een buitenlandsche werf.

De bedoeling is, een wereldreis te ondernemen met de nieuwe boot, die zooveel mogelijk gemaakt zal worden naar het model van de „Melchior Treub”, met dien verstande, dat er minder hutten zullen zijn, doch veel ruimer en nog comfortabeler. Wanneer het werk voltooid zal zijn, zal de heer Boon de boot uitbrengen. Mogelijk zal hij ook als gezagvoerder de wereldreis meemaken, doch dat zal nog wel enkele jaren duren.

Persdelict uitgesteld.

Het persdelict van den heer W. K. S. Van Haastert, red. van het N. v. d. Dag v. N.-I., is op verzoek van beklagde wegens zijn ziekte en spoedvervoer naar Europa uitgesteld tot 4 September. De heer van Haastert zeide in zijn rekest, zich zelf te willen verdedigen.

Nieuwe Bladen.

Begin Jan. j.l. zijn de eerste nummers verschenen van de *Nieuwe Courant*, welke onder hoofdredactie van den heer J. Veersema te Semarang verschijnt.

Het blad wil in de eerste plaats een nieuwsblad zijn, het stelt zich evenwel, blijkens een „Aan de lezers”, voor, waar noodig de ware vrijzinnigheid te betrachten ten opzichte van voorkomende kwesties. Ook verscheen het eerste nummer van een nieuw tijdschrift *Warta-Post*, zijnde een tweemaandelijksch periodiek ten dienste van Inlandsche postambten.

Het blad maakt een goeden indruk en zal niet nalaten de inlandsche werkkrachten nader tot elkander te brengen. Hopen wij in het belang van den dienst.

Zoo schreef de *Deli Crt.* van 22 Jan. j.l.

Suriname.

Langs den een of anderen geheimzinnigen weg — de verzendingsweg is niet op het adres aangewezen — bereiken ons twee nummers van *De West*, n.l. die van 23 en 26 Januari. Bij een vorige gelegenheid was dat van 22 December ontvangen. De tusschenliggende nummers bevinden zich hier of daar tusschen Suriname en Nederland. Van de andere bladen hebben wij in maanden geen enkel nummer onder de oogen gehad. Brieven zijn ook in geruimen tijd niet aangekomen.

Eenig bijzonder nieuws bevatten de ontvangen bladen niet. Van twee in Nederland geboren ingezetenen wordt medegedeeld, dat de eene het 50-jarig jubileum van zijn verblijf in de kolonie heeft gevierd, terwijl de andere na een verblijf van 54 jaar is overleden. Menschen uit een koud klimaat houden het er dus wel uit.

Van welwillende zijde wordt ons ter lezing aangeboden een eenigen tijd geleden te Paramaribo verschenen geschrift van den heer J. Bakker, getiteld: „De landbouw in 't klein in Suriname en hoe die loonend kan worden”. Het geschrift heeft, naar het ons voorkomt, te weinig de aandacht getrokken, en toch bevat het tal van wenken, die overweging verdienen. Wij zouden den Gouverneur aanraden, daarvan kennis te nemen, zoo hij dat nog niet gedaan heeft. Wij leven in een tijd, waarin de overheidszorg zich meer en meer uitbreidt. Van overheidswege worden maatregelen genomen, die men een paar jaar geleden voor onmogelijk zou gehouden hebben. Het tijdstip is dus gunstig om te onderzoeken of de wenken door den heer Bakker gegeven om de levensvatbaarheid van den kleinen landbouw te vergroeten, voor verwezenlijking vatbaar zijn. Zoo ja, dan deinze men niet terug voor krachtig en snel ingrijpen.

In het verslag over 1916 van de Koninklijke West-Indische Maildienst, te Amsterdam, wordt er op gewezen, dat het goederenverkeer van en naar Nederland afnam, enerzijds door nieuwe uitvoerverboden, anderzijds tengevolge van de vele moeilijkheden, aan den aanvoer naar Nederland verbonden. In het najaar moest zelfs het vervoer van de belangrijkste West-Indische producten achtereenvolgens gestaakt worden. Deze omstandigheden noodzaakten de Mij. om met toestemming van de Nederlandsche regering over te gaan tot inkrimping van den dienst in de hoofdlijn.

In tegenstelling hiermede werd de dienst tusschen West-Indië en New-York, dank zij een levendige aanbod van lading, met onverminderde regelmaat volgehouden. De vestiging van de Bataafsche Petroleum Maatschappij op Curaçao is voor deze lijn van beteekenis.

Het vrachtschip „Jan van Nassau” is ter beschikking gesteld voor den aanvoer van regeeringsgraan van Noord- en Zuid-Amerika.

Verloren is het s.s. „Lodewijk Nassau”, dat in de Noordzee nabij het Galloperlichtschip op een mijn stootte en zonk. Het schip was tegen molestgevaar verzekerd.

Het s.s. „Colombia” beliep ernstige averij ten gevolge van het stooten op een mijn in de Noordzee, eveneens nabij de Galloper, doch kon behouden Gravesend bereiken, van waar het na voorloopige reparatie de reis naar Amsterdam voortzette. De schade was door verzekering gedekt.

Zooals reeds in het vorige verslag vermeld, zijn in het begin van 1916 de stoomschepen „Colombia”, „Ecuador” en „Venezuela” verkocht. Zij zullen door drie andere schepen worden vervangen. De overdracht aan den koper vind in den loop van het jaar plaats.

De vooruitzichten voor tijdige oplevering van de drie nieuwe stoomschepen, type Oranje-Nassau, zijn tengevolge van den gebrekkigen aanvoer van scheeps- en machinebouwmaterialen ongunstig.

In verband met dit verslag ontleenen wij aan *De West* van 26 Januari het volgende:

„In de Kolon. Staten heeft Woensdagavond de heer Kraan gevraagd, of het Bestuur wellicht kan mededeelen, wat de plannen zijn van den Kon. W.-I. Maildienst. Nog altijd bestaat er een contract, volgens hetwelk die maatschappij een tiendaagsche verbinding aan de kolonie heeft te verschaffen. Het Kamerlid Knobel heeft verleden jaar gevraagd, of dit contract niet gehandhaafd wordt, waarop de Minister van Waterstaat antwoordde, dat in verband met de tijdsomstandigheden de regering eenige beperkingen in den dienst heeft toegestaan. Maar het heeft in den laatsten tijd den schijn alsof de maatschappij als 't ware carte blanche heeft om den dienst te doen, of liever niet te doen. Zelfs zijn er geruchten, dat de dienst Paramaribo-Amsterdam geheel gestaakt zal worden. Wat dit zou beteekenen voor de kolonie, behoeft niet gescheit. Nu reeds zijn de banden met het Moederland verslapt, verplaatst de handel zich naar Amerika, wordt de uitzending en het met verlof gaan van ambtenaren moeilijker, enz., enz.”

De gedelegeerde van den Gouverneur verklaarde, dat het bestuur ten volle het belang voor de kolonie van de verbindingen met Amsterdam en New York beseft en zijn volle aandacht aan dit vraagstuk zou wijden.

De lezing over „De Kolonisatie van Guyana”, door den heer Fred. Oudschans Dentz gehouden in de Maatschappij van Nederl. Letterkunde te Leiden op 2 Febr. en voor de afdeeling Den Haag van „Oost en West” op 26 Febr., is thans verschenen in het „Koloniale Tijdschrift”, No. 3, 6e jaargang.

De heer Oudschans Dentz heeft met deze nauwgezette studie een goed werk gedaan. Niet alleen de kolonisatieproeven zijn bijeengebracht, maar ook de vele kolonisatie-plannen, in den loop van een paar eeuwen ontworpen, maar niet tot uitvoering gekomen.

Aan het slot behandelt de schrijver de vraag,

Magazijn van HEEREN-, DAMES- en KINDER-SCHOENWERK
J. C. VAN OIJEN,
WARMOESSTRAAT hoek St. Jansstraat 167.
TELEFOON NOORD 10774.
AMSTERDAM.

ZENDING OP ZICHT. VASTE PRIJZEN à CONTANT.
Ook speciale Inrichting voor Maatwerk voor normale en abnormale voeten en Reparatie-Inrichting.

BEDWATEREN

Zij, die aan bovengenoemde kwaal lijdende zijn, kunnen **algeheele genezing** bekomen, door het gebruik van het middel van den Med. Doct. Arts H. L. F. RUDING.

Voor verdere inlichtingen zich per brief te wenden **Z.-O. Buitensingel 58, Den Haag.**

HET INDISCH RESTAURANT in Amsterdam is

Hôtel PHILADELPHIA
Leidschekade 94.

Dagelijks van 12 tot 8 uur.
Pension per dag vanaf f 4.-. Tevens Europeesche Keuken
Exploitant van het Indisch Huis op de Ten- A. VISSCHER.
toonstelling de Vrouw 1813-1913.

A. KOGELS & ZOON
Prinsestraat 52-56 - Tel. 2825. - Den Haag.

Nieuwste modellen

AVOND-
SCHOENEN

brocat, zijde,
goudleer en lak.

Wekelijksche
verzendingen
naar
de Tropen.

Vraagt onzen volledige Catalogus.

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT.

Kronenburgersingel 2 en 4, Nijmegen (Holland)

School- en Pensioengeld Internaat f 800.-

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.-

De Directrice: A. J. NELCK.

Inrichting voor Zenuwzieken en Hulpbehoevenden

KONINGINNEWEG 1 - AMSTERDAM
Telefoon ZUID 828.

OPNAME VOOR TIJDELIJK EN DOORLOOPEND

Zuster C. G. SOER,

Gedipl. Verpleegster Ned. Ver. v. Psych. en Neurologie.

Adverteeren doet verkoopen.

welke Europeesche rassen in aanmerking komen voor kolonisatie in de tropen.

In het Maartnummer van *Morks' Magazijn* een aardig artikeltje met mooie kiekjes, getiteld „Suriname 250 jaar Ned. Kolonie.“ Onder het eerste kiekje staat het onderschrift: „Inlandsche Surinaamsche vrouwen.“ Van het vijftal is echter slechts één een inlandsche.

In een artikeltje in „*Pak me mee*“ van 17 Maart, getiteld „Aardrijkskundige namen“, vinden wij de mededeeling, dat Paramaribo beteekent „plaats der bloemen.“ Wij laten deze verklaring voor rekening van den schrijver, hem verwijzende naar C. H. de Goeje's artikel „Aardrijkskundige namen in Guyana en omliggende landen“ in het „*Tijdschr. v. h. Aardr. Genootschap*“ 1909, No. 2, blz. 292 en 293.

In „Het Vaderland“ van 25 Maart vraagt de heer R. die terecht hetgeen men ons tegenwoordig onder den naam van brood voorziet, minder genietbaar acht: „Heeft men de proef wel eens genomen met maïs meel als toevoeging bij het meel? In W. Indië speelt maïs de hoofdrol bij de volksvoeding. Indien er geen tekort is aan maïs ook, zou mogelijk een toevoeging van maïsmeel aangename zijn dan het stijfselachtige zoete aardappelmeel.“

Enige weken geleden deden wij een soortgelijke vraag en verwezen daarbij naar een door de firma C. Kersten en Co. te Paramaribo uitgegeven boekje „*Maïs-recepten*“. In een advertentie achter in het boekje zegt de firma, dat brood gebakken uit tarwebloem en koren- (maïs) meel veel voedzamer is dan gewoon wit brood.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Belangstelling voor Ned.-Indië. Naar aanleiding hiervan schrijft *Semar* in de *Voorpost*: Zekere meneer, die het tijdschrift *Neerlandia* helpt vullen, beveelt de oprichting van een reclamebureau aan. Er moet volgens hem aan het Departement van Koloniën in Den Haag een ontwikkeld man als reclamechef aangesteld worden, natuurlijk met een ruim salaris. De regeering moet geregeld twee reisplaatsen voor Ned. dagbladenschrijvers in Indië beschikbaar stellen en aan dezen vergoeding voor reis- en verblijfskosten verleenen. Dan moeten in de groote provincieplaatsen Ind. tentoonstellingen gehouden worden. Ook een drijvend tentoonstellinkje wordt noodig geacht van wege de vele waterwegen in Holland. Brochures moeten in tienduizenden exemplaren verspreid worden, waarin de a.s. landverhuizer kan lezen, wat in Ned. Indië van hem verwacht wordt. Tot zelfs een rondtrekkende bioscoop, die nu eens in groote zalen, dan weer in de open lucht moet werken, kan dienstbaar gemaakt worden om Indië in Holland meer populair te maken. De geïllustreerde pers komt er ook bij te pas. Daarna volgt een opsomming van allerhande reclame-middelen, als speciale tentoonstellingen van ethnographica en voorwerpen van kunstindustrie, vertooning van levende beelden en Indische kijkstukken, een reuzenreliefkaart, Indische schoolschriften, aanmoediging van reizen van particulieren met smakelijke reclame en handige organisatie. Ten slotte klinkt de wanhopige nitroep van den meneer van *Neerlandia*: Men zou in één woord het Nederlandsche publiek dag-aan-dag aan het bestaan van Indië moeten herinneren.

„Het is dus waar“, — merkt *Semar* op, dat Indië feitelijk slechts bekend is bij een klein deel van het Hollandsche volk. Ware dit anders, dan zouden alle Hollanders hun koloniale bezitting tot in de puntjes kennen en zou er nu geen oproep gedaan worden tot het maken van reclame. Het zijn de *geldmannen*, die Indië onder den duim houden, het zijn de *geldmannen*, die gelden hebben afgedragen aan het Indië-Weerbaar-Comité om de motie naar Nederland te doen brengen door een Inl. deputatie. Eigenaardig is dan ook, dat deze reclamemaker van *Neerlandia* juist bij de *geldmannen* wil aankloppen om de centen voor zijn reclamemakery. Te dien aanzien schrijft hij: „Groothandelaren, banken, scheepvaartmaatschappijen, kultuurondernemingen, petroleum- of mijnondernemingen, die alle moeten zorgen voor een groot bedrag om dit doel te bereiken.“ Op grond van deze eigenaardigheid zijn wij van meening, dat zoo'n reclamemakery tengevolge zou hebben: het nog meer onderdrukken van het Indische volk, ten bate van die groothandelaren, banken en diverse maatschappijen. Deze schijnen werkrachten noodig te hebben, die wegens de onbekendheid met Indische toestanden met moeite uit Holland-gehaald worden en die men niet in Indië uit het volk recruteeren wil. De groote trom moet goerd worden om meer menschen hierheen te lokken. Tot zelfs de reclamemakery wordt uitgedacht, niet ten voordeele van het Indische volk, maar ten dienste van het Hollandsche kapitaal. Het Indische volk moet zich maar tevreden stellen met de mogelijkheid, dat de te importeerende werkrachten de leermeesters zullen zijn van de Indische. Maar van leeren komt nooit wat terecht, niet wegens het gebrek aan leerzucht bij de

Indiërs, maar wel omdat die leerkrachten zich zoo duur laten betalen, terwijl de loonen der Inl. zóó laag zijn, dat daarvan de lesgeelden onmogelijk betaald kunnen worden, tenzij men den honger dood sterven wil.

Wie zeide het ook weer? Het was de heer Stokvis: Indiërs, gij hebt lessen noodig, al zijn ze ook zoo duur. Eens zult ge capabel genoeg zijn om uw eigen land te besturen. Tot zoolang blijven wij in uw belang de baas.

Men begrijpt, dat de baas, die zelf de lessen geeft, die lesgeverij zoo lang kan rekken als hij zelf wil en dat ook inderdaad doet, omdat het overeenkomt met zijne belangen. De beste medicijn tegen deze kwaal is aansluiting, op groote schaal, van alle Indiërs, om den tijd te bepalen, wanneer die lessen zullen eindigen. Indiërs, sluit derhalve Uwe geleerden! Alzoo besluit *Semar*.

Inl. Gemeenteraadsleden. De *Pembrita* nam uit de *Jacobode* een aanschrijving over, waarin de Regeering den gemeenteraadsvoorzitters een aanmerking gemaakt heeft, wijl dikwijls de voordrachten tot benoeming van Inl. gemeenteraadsleden zoo weinig met redenen zijn omkleed. 't Schijnt, dat deze voordrachten, behalve den naam en den ambtelijken of maatschappelijken werkring niets van de voordragenen vermelden, dan dat zij meerderjarig zijn, te goeder naam en faam bekend staan en zich bereid hebben verklaard het hun op te dragen lidmaatschap te aanvaarden. Hoewel de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat de adviseur voor de decentralisatie of die voor Inl. zaken uit eigen ervaring of persoonlijke bekendheid aan zulke uiterst sobere mededeelingen het een en ander zou kunnen toevoegen, zoo mag daarop toch natuurlijk niet worden gerekend. Ook in verband met het zich onder ontwikkelde Inlanders meer en meer openbarend streven om medezeggenschap in het publieke leven te verkrijgen, is het natuurlijk van zeer groot belang, dat de Inlandsche gemeenteraadsleden met zorg worden uitgekozen. Met een onvolledige toelichting van de voordrachten kan in geen geval genoeg worden genomen, de Regeering verlangt, dat de voorzitters der gemeenteraden bij hunne voordrachten tot benoeming van Inlandsche gemeenteraadsleden uitvoerig de gronden aanvoeren, welke tot die voordracht geleid hebben en voorts speciale mededeelingen: 1e of de betrokkene de Nederlandsche taal voldoende machtig is, om met vrucht de beraadslagingen in den raad te kunnen volgen; 2e het een en ander uit 's mans verleden, dus omtrent zijn afkomst, opvoeding, vroegere werkzaamheden en eventueel bijzondere dingen, die de man verricht heeft; 3e of hij ten aanzien van de onder de Inlandsche bevolking heerscheende stroomingen een bepaalde richting voorstaat, 4e of en zoo ja, bij welke groepen der bevolking de betrokkene gezien of populair is.

Abdoel Moeis. De *Pembrita Betawi* nam uit de *Oetoesan Hindia* het bericht over van het dagelijksch Bestuur van de *Centrale Sarikat Islam*: dat de wel bekende *Gocnawan* als ondervoorzitter ontslagen is, omdat hij geen gevolg wenschte te geven aan de besluiten op het Congres te Bandung genomen en zich ook niet altijd gedroeg als lid der vereeniging en dat in diens plaats de Kommissaris *Abdoel Moeis* als zoodanig werd benoemd.

Vernederende Praktijken. In de *Kaom Moeda* is een protest opgenomen over het feit, dat een Europeesche chef bij de S.S. de Inlandsche conducteurs telkens fouilleert. Hij heeft daartoe het recht niet en doet zulks alleen om een wit voetje bij de superieuren te krijgen, zoo verklaart de schrijver. De Inlanders moeten zich hiertegen verzetten, al werden ook wel eens enkelen hunner op heeterdaad betrapt, want doordergelijke handelingen te veroorloven, vernederen zij zichzelf. Schrijver vraagt zich zelf af, wat de gevolgen er van zouden zijn, indien zoo'n conducteur eens zijn revolver afschoot en dien Europeeschen chef doodde, bewerende hem niet te kennen en in de veronderstelling, dat hij met een spoorwegdief te maken had. Wie van de beiden zou dan schuldig verklaard worden? Daarbij komt, dat zoo'n handeling strafbaar is, zijnde een belediging van een ambtenaar in de uitoefening van zijn functie.

Verkeerde Propaganda. In de *Oetoesan Hindia* wordt het verzoek van het *Bataviaasch Handelsblad* ondersteund, hierop neerkomende, dat de Regeering de verdere verspreiding moest tegengaan van een onder de Arabieren te Mekka verschenen geschrift, waarin de vreugde wordt bekend gemaakt, die er in Bosnië en in de Herzegovina onder de Mohamedanen zou heerschen, omdat Mekka van de Turksche overheersching werd verlost. Deze grove leugen verdient geen tegenspraak. Maar wel is voor Ned. Indië noodig een rotsvast vertrouwen op den Chalif van den Islam. Dientengevolge moet de opstand van den Sjerif van Mekka tegen dien Chalif ook ten strengste veroordeeld worden, en de lof, die hem deswege werd toegezwaaid, als een lage daad gebrandmerkt worden. De redactie van de *Oetoesan Hindia* verklaart nauwkeurig te zullen toezien op menschen, die zich voor Mohamedaan uitgeven, en aan deze propaganda deelnemen.

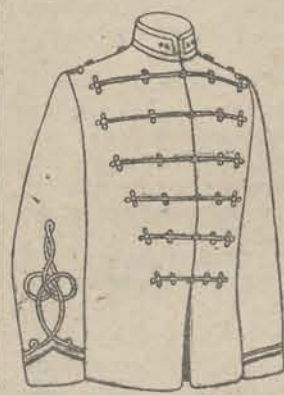
Aanval der Opstandelingen op Bangko (Djambi). In de *Oetoesan Melajoe* komt hierover een verslag voor. De verslaggever meent, dat deze opstand onmogelijk door de S. I. veroorzaakt kon worden. Toen de tele-

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

P. M. BROEKMANS
16, 18 Koningsplein 20, 439
AMSTERDAM.

Uitrustingen
voor O. en W. Indiën
voor Civiel en Militair.
(Oudste huis).

Vraagt geïllustreerde Catalogus.

J. v. MOORSEL
Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014

EERSTE HUIS
in: Stoffen, Mouselines en Witte
Goederen. :: Stalen op aanvraag.

BOEK EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 DEN HAAG.
Levering van abonnementen op alle
Binnen- en Buitenlandsche Dag- en Weekbladen, Tijdschriften
en Modeplaten.
ADVERTENTIE-BUREAU.
Groote keuze Geïllustreerde Briefkaarten.
LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen
(De nieuwste uitgekomen werken worden direct opgenomen).

A. H. v. d. VELDE
VALERIUSSTRAAT 113 - DEN HAAG
Teleph. Haag 4989 en 420.

Levering van alle soorten LOSSE BLOEMEN
en BLOEMWERKEN.

VERKOOPHUIS
GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
Tramhalte 7 en A DEN HAAG
halte Valeriusstraat
Eenig adres voor hen die zich goed
en voordelig van nieuwe of Tweede-
hands Meubelen willen voorzien. —
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.

C. HOYNG,
Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.
Prijscourant gratis.

fonische gemeenschap met verschillende plaatsen verboden was, gelastte de Controleur den dessa-hoofden van een zeker district, waar bijna iedereen lid van de S. I. was, om op de Koran te zweren of zij al dan niet trouw aan het Gouvernement zouden blijven. Evenals in het district Bangko, zwoer men ook hier trouw aan het Gouvernement. De voorzitter van de S. I. te Bangko werd naar eerstbedoeld district gezonden, om daar de gemoederen tot bedaren te brengen. Inderdaad drong hij aan bij alle menschen, die in grooten getale opkwamen en vroegen lid van de S. I. te mogen worden, om vooral trouw te blijven aan het N.-I. Gouvernement. Ten slotte achtte hij het echter geraden om, nadat hij tevergeefs om gewapende hulp bij den Controleur verzocht had, zelf naar Bangko de wijk te nemen, in gezelschap van het districtshoofd.

Hooge Rijstprijzen. Hetzelfde blad klaagt over de rijstprijzen op Sumatra's Westkust, welke zeer gestegen zijn. Waar anders de oogst toereikend was voor eigen gebruik, is nu gebrek, omdat Chineesche opkoopters de rijst op groote schaal uitvoeren. In Nederland zou er, indien zoo iets gedaan werd, spoedig een opstootje gemaakt worden, ook van vrouwen en zuigelingen. Maar de man in Menangkabau, ook de vrouw is tot een dergelijke daad niet in staat.

Als men honger lijdt en zijn huis en huisraad heeft verkocht, trekt men naar het Engelsche Kelang, waar thans reeds meer dan 15000 Menangkabauers gehuisvest zijn! Nu de tijdsomstandigheden het geld verdienen meer en meer moeilijk maken, is men bevreesd, dat het volksverloop steeds grooter zal worden, waarvan natuurlijk het gevolg zal zijn, dat de achterblijvenden den druk der heeren diensten steeds zwaarder zullen voelen. De redactie van bovengenoemd blad heeft den Regeeringscommissaris van een en ander op de hoogte gebracht en den raad gegeven aan de Regeeringen van Fransch-Indië en Siam te verzoeken den rijstuitvoer naar Nederlandsch Indië weer toe te staan.

Een Onbillijk Verwijt. In een ingezonden stuk in de *Warta Hindia* laakt een Menangkabausch onderwijzer te Bandung het in de Padangsche bladen, dat daarin niet zulke scherpe artikelen voorkomen, als in de Inlandsche pers op Java. Zoo werd in eerstgenoemde bladen de opstand van Padang Pandjang toegeschreven aan enkele opstandelingen, maar op Java werd den lezers aan het verstand gebracht, dat daar de kleine man ten einde raad en tot wanhoop gebracht was. De redactie der *Warta Hindia* is van meening, dat aan die bladen dit verwijt niet gemaakt kan worden, wijl zij tijdens die onlusten toch wel degelijk er op gewezen hebben, dat de druk der heeren diensten daaraan schuld was. De Resident moet ook den redacteur van een dier bladen bij zich roepen en dezen naar de oorzaken van den opstand gevraagd hebben. Jammer genoeg, kon die redactie toen echter de juiste inlichtingen niet geven. Een jaar geleden heeft men ook reeds om de zending van een Regeeringscommissaris verzocht.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Chineesche Officiëren. In de *Sinar Sumatra* wordt er op gewezen, dat nu men de Chineesche officieren wil afschaffen, gebleken is, dat de Chineezers in hun hart toch nog wel gehecht zijn aan de oude instelling van eigen bestuur, al werd er buiten af wel eens over geklaagd. Het is jammer, dat Semarang met haar protest in deze alleen heeft moeten staan.

Godsdienstige Bezwaren. In de *Bintang Soerabaja* wordt uit *De Locomotief* het bericht overgenomen, dat op vele plaatsen, de Arabieren en Mooren evenals die te Semarang volhardden in hun verzet tegen het lijkonderzoek bij de pestbestrijding op grond dat dit tegen de Koran-voorschriften indruischt.

Behoeftte aan Inl. Verpleegsters. In hetzelfde blad wordt het denkbeeld aanbevolen te Soerabaja een kliniek op te richten en een inrichting tot opleiding van Inlandsche verpleegsters. De redactie gaf als hare meening te kennen, dat de ondervinding geleerd heeft, hoe bijzonder geschikt vele Inlandsche meisjes daartoe zijn, hoe zij in vele opzichten beter voldoen dan mannelijke verplegers, die lang niet altijd ware naastenliefde betoonen. Het blad vindt het jammer dat — behalve in de ziekenhuizen van de zending en het heilsleger — directeuren en doktoren niet letten op het gedrag en de karaktervorming der meisjes, die bij hen in opleiding zijn. Velen laten zich dientengevolge verleiden door hare patiënten, Europeesche zoowel als Chineesche en Inlandsche. Zij worden dan huishoudster, enkelen zelfs prostituee. Vandaar dat fatsoenlijke Inlanders deze opleiding niet gaarne voor hunne dochters verkiezen. Hierin moet dus allereerst verandering gebracht worden.

Tot Rust. Uit het *Soerabajaasch Handelsblad* wordt door bovengenoemd blad het bericht overgenomen, dat, sedert de landeigenaren er toe zijn overgegaan om conservatoir beslag te leggen op den oogst, de opgezeten van de meeste landen tot berusting gekomen zijn. Zij doen vrijwillig hunne heeren diensten en betalen de grondlasten met inbegrip van den achterstand.

Bankroet. Hetzelfde blad deelt mede, dat het Japansche blad de *Tjahaja Selatan*, dat slechts drie

maanden geleefd heeft, nu „bankroet is gegaan.” Hoe groot het geleden verlies is, weet men niet.

Het Onderwijs in de Minahassa. Aan hetzelfde blad wordt uit de Minahassa medegeleed, dat daar vele Gouvernementsonderwijzers op non-activiteit zijn gesteld, door de groote vermindering van het aantal leerlingen, als een gevolg, deels van het onvermogen der ouders om het schoolgeld te betalen, voor een ander deel omdat velen naar particuliere scholen overgingen, waar het Hollandsch onderwezen wordt.

Voor- en Contra-Christendom. In de *Darmo Kondo* worden in een „Ingezonden stuk”, de Inlandsche ambtenaren aangespoord zich scherp te kanten tegen de verdere uitbreiding van het Christendom in Klanten. Daar werkt een Javaansche timmerman, die reeds vele Inlanders bekeerd heeft, waardoor volgens inzender scheuring en tweespalt in vele gezinnen zijn voorgekomen. Die godsdienst is, naar zijne meening, niet goed voor den onderlingen vrede en de bevordering van de raseenheid.

De redacteur van de *Bintang Soerabaja*, een Christen Inlander, komt tegen deze beschouwing en beoordeeling op. Hij zegt, dat die Inzender niet op de hoogte van den toestand is, anders moest hij toch weten, dat de bekeering tot het Christendom juist geleid heeft tot het aanbrengen van rust en orde, o.a. in Lamongan, waar de vele roofpartijen ophielden, nadat de voornaamste rooverhoofdman tot het Christendom was overgegaan en velen zijner kameraden daarop zijn voorbeeld volgden. Dan zou Inzender ook moeten weten, dat de zending, nog vóórdat iemand er aan dacht, scholen en ziekenhuizen heeft opgericht en zich er niet op toelegde om proselieten te maken. De twee van de reeds meer dan 43 jaren te Soerabaja bestaande zendingsscholen hebben tot nu toe nog niet één lid aan de gemeente bezorgd. Dat er vele Mohomedanen komen is niet aan de zending, maar aan hen zelf te wijten, die zich weinig om hun eigen leer bekommeren en de menschen ten eigen bate uitbuiten. Het Christendom bestaat reeds 50 jaren in Soerabaja en 30 à 40 jaren in Djokdja, en toch heeft het daar geen rustverstoring veroorzaakt. En vergelijkt men daarbij het eerste optreden van den Islam, dan kan de inzender zich zelf wel de vraag beantwoorden, waarom de Javaan zoo gemakkelijk van godsdienst verandert?

Een staartje der Minami-zaak. De *Sin Po* weet te vermelden dat de consul-generaal van Japan bij den Gouverneur-Generaal op audiëntie is geweest in het belang van den veroordeelden Japanschen redacteur Minami van het dagblad *Pertimbangan* en dat de Landvoogd zich zou hebben uitgelaten dat deze journalist na afloop van zijn straffijd uit N.-I. verwijderd zou worden. De consul-generaal zou daarop verzocht hebben Minami dadelijk te verwijderen en anders ook de heeren van Hinloopen Labberton en Mouw gerechtelijk te vervolgen wegens hun beleedigende uitlatingen over Japan. Minami toch heeft niet anders gedaan dan gereageerd op die in verschillende bladen opgenomen uitlatingen. Mocht de Regeering niet aan dit verzoek kunnen voldoen, dan zou Japan ook niet verder kunnen instaan voor de veiligheid der Nederlanders in Japan.

De *Sin Po* ziet hierin een verzoek gepaard met een ernstige bedreiging en vraagt wat de regeering in deze denkt te doen. Zij zal wel moeten protesteeren, maar als dat protest, zooals te verwachten is, buiten gevolg wordt gelaten, wat dan? De regeering zou dan in het belang van haar prestige aan Japan den oorlog moeten verklaren, maar is zij daartoe ook in staat? Een klein kind kan daarop wel het antwoord geven.

Het blad vertelt verder dat Minami reeds aangezegd is zijn verzoek om appel in te trekken en een verzoek om gratie in te dienen en dat het voor een ieder duidelijk is, dat de Gouverneur-Generaal dat verzoek zal toestaan. Verschillende inlandsche bladen, o.a. de *Pertimbangan* en de *Warna Warta* en *Djawa Tengah* te Semarang, hebben dit bericht in zijn geheel overgenomen.

(Deli-Crt. van 20 Jan. j.l.)

Van Vreemde Koloniën.

De onafhankelijkheid der Boerenrepublieken.

De grondslag door de entente-mogendheden in haar vredesbeginselen uitgedrukt om bij de nieuw te trekken grenzen rekening te houden met de nationaliteiten en den wensch der volken zelf, heeft reeds menigen wissel op die mogendheden doen trekken. Wij gaven bijv. het beroep reeds weer, uitgegaan van personen, die zich voorstellen als vertegenwoordigers van de wenschen van Noord-Afrikaansche natiën. Ierland heeft uit hetzelfde vaatje getapt. En 't hoofdbestuur van de nationale partij in Transvaal heeft nu een uiteenzetting van zijn zienswijze tot de Eng. regeering gericht, waarin op dien grondslag de conclusie wordt getrokken dat aan de Boerenrepublieken haar onafhankelijkheid behoort te worden teruggegeven.

't Stuk wordt in de Zuid-Afrikaansche pers druk besproken. De Engelsch gezinden en de Botha-bladen stemmen met 't denkbeeld niet in, zij vreezen meer moeilijkheden dan voordeelen van een drijven op eigen wieden, o. a. zou de financiële kwestie de vlugge ontwikkeling van de republieken vertragen en bemoeilijken, meenen zij. Zij achten den tijd voor 't weer vrij worden van Transvaal en Oranje-Vrijstaat nog niet gekomen. De nationalistische bladen bepleiten 't herwinnen der onafhankelijkheid als eerste alles overheerschende wensch, waarin zij echter ook tevens de

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar :

Moderne Kookkunst.

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijsen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889

en de Kookkunst-Tentoonstellingen te

Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage

1892 en met het Eere-Diploma

op de Tentoonstelling te

's-Gravenhage 1905.

8ste veel vermeerderde en verbeterde druk.

Prijs : ingenaaid f 3.00
gebonden 3.50

beste verzekering zien voor de welvaart van hun land. Generaal Smuts zal door de zoo uitgesproken verwachting, op de inmiddels begonnen Rijks-oorlogskonferentie, zijn taak niet vereenvoudigd vinden. Hij zal in dit opzicht echter niet alleen staan.

Zooals wij reeds meldden, heeft Australië een vertegenwoordiger gezonden, maar treedt de vaste vertegenwoordiger te Londen voor den Austr. Statenbond op, die niet best weet wat zijn land eigenlijk wenscht en verwacht. De vertegenwoordigers van Britsch-Indië zullen, als zij zich inderdaad als de dragers van de wenschen van hun land beschouwen, ook desiderata hebben voor te brengen, die de regeering van 't moederland bij voorkeur buiten de beraadslagingen en besluiten zal houden.

Wij verwachten dan ook, dat de Br. regeering 't programma zooveel maar eenigszins doenlijk zal beperken tot deze twee vragen: Op welken steun van de koloniën kan 't moederland rekenen? Wat zal bij de vredesvoorwaarden voor of ten bate van de koloniën van den vijand bedongen moeten worden? Daar dit de bedoelde moeilijkheden zou terzijde schuiven, is 't niet onwaarschijnlijk dat de vertegenwoordigers der overzeesche gebieden zich zonder veel moeite zullen laten overreden om die gedragslijn aan te nemen.

Hiermede zullen de kwestien dan echter niet zijn opgelost. 't Lot van Polen, van Elzas-Lotharingen zal tot volharding doorzeten. Ook hierin ligt een reden om nu op een definitieve oplossing voor Zuid-Afrika aan te dringen. Immers een der andere grondslagen was, dat een vrede wordt verlangd, die geen nieuwe oorlogsnoodzaak in zich sluit, 'tbehoud van kwestien, die later uitgevochten moeten worden, is bij de te sluiten vrede dus principieel uit den boeze.

Wat in de oorlogskonferentie behandeld wordt, zal behalve spaarzame communiqués, geheim blijven zoodat raadgevingen en kritiek op onderstellingen moeten blijven berusten.

Ton voor ton.

't Congres van kamers van koophandel in Australië, te Adelaide bijeen gekomen, heeft besloten den eisch te steunen, dat Duitschland ton voor ton alle schepen moet vergoeden, die 't in den grond geboord heeft. Aan de lange lijst heeft de „Möwe“, die van zijn tocht in 't zuidelijk deel van den Atlantischen Oceaan behouden is teruggekeerd, pas weer ruim 123000 ton toegevoegd, door 22 stoom- en 5 zeilschepen naar den kelder te helpen. Als de verrekening inderdaad moet plaats hebben, is dit echter maar een druppel van den emmer.

't Zelfde congres besloot ook er zich tegen te verzetten dat Duitschland zijn eilanden in den Stillen Oceaan zou terugkrijgen, daar zulks in strijd zou zijn met de belangen en de veiligheid van Australië en Nieuw-Zeeland.

Een jaarmarkt voor de Antillen.

Nu Nederland nog onder den indruk verkeert van hetgeen de Jaarbeurs te Utrecht gebracht heeft en wat daarover gezegd en geschreven is, achten wij 't niet ondienstig de aandacht nog eens te vestigen op 't voor-nemen om van 20 November tot 20 December 1917 een jaarmarkt te houden te Pointe à Pitre op Guadeloupe. Hoewel in hoofdzaak voor de Fransche Antillen georganiseerd, zal er ook gelegenheid zijn voor onze bezittingen in Midden-Amerika aandacht te vragen, terwijl voor Nederland zeker veel te leeren zal zijn. Tegelijkertijd zal een congres worden gehouden, dat de volgende sectiën zal omvatten: toegepaste wetenschappen, gezondheidsleer, handel en transport, toerisme, folklore, schoone kunsten, onderwijs en lichamelijke opvoeding.

't Wil ons voorkomen, dat nu te overwegen is of en op welke wijze Nederland aan de tentoonstelling zal deelnemen, want als daarmede te lang wordt gewacht kan dit niet op waardige wijze geschieden.

De Arabische beweging.

In de „Neue Orient“ van 6 Maart geeft Mochammed Ferid Bey, president der Egyptische nationale partij, een artikel onder bovenstaanden titel, waaraan wij 't volgende ontleenen. De eerste zin geeft reeds dadelijk de algemeene strekking aan: „Deze beweging, die men, als men zich nauwkeuriger wilde uitdrukken, de Engelsche beweging in Arabië zou moeten noemen, is een Engelsche uitvinding.“ Engeland heeft altijd 't verlangen gehad zich een landweg naar Indië te verzekeren van Egypte uit over Palestina, Mesopotamië en Perzië. Om in die richting werkzaam te zijn, onderhield 't de verstandhouding tot eenige invloedrijke persoonlijkheden van Basra en Mohammarah bleven agenten werkzaam in de kustlanden van de Perzische golf en Zuid-Arabië, werkte Engeland met goud in andere deelen van 't Ottomaansche keizerrijk. De nederzetting in Aden, de bezetting van eilanden bij den ingang der Perzische golf hebben den invloed onder half onafhankelijke emirs en scheichs doen toenemen. Deze kleine heeren gingen zich werkelijk onafhankelijk meenen van den sultan, al konden zij de religieuze opperhoofden van den sultan-kalief, te Stamboul, niet verloochenen. Ook hierop waren de E. echter bedacht. Zij wenschten de moreele macht van den Turkschen padischah te ontstelen door er een kleinen Arabischen vorst gelukkig mede te maken, die daarmede dan hun zaak zou dienen. Door hun stelling in Egypte konden zij hun invloed in Arabië gemakkelijk doen gelden en zij ontzagen zich niet alle middelen hiertoe te benutten. Zoo maakten zij gebruik van de diensten van den beruchten Scheich (wij halen aan uit 't artikel) Raschid Rida, een Siriër, die in Kairo 't tendentieuze maandblad „Al Manar“ uitgeeft. Deze scheich heeft vroeger in Indië, Bagdad en Basra, openlijk een aan den sultan vijandige politiek gepropagandeerd. Om zich medewerkers te verschaffen, stichtte hij in Kairo een school, om mohammedaansche missionarissen te kweken, die zijn inzichten zouden verspreiden. De studenten wisten meerendeels niet met welk doel zij opgeleid werden, de geschikte stof werd er uitgepikt.

Als Arabische emirs Egypte bezochten, werden zij met koninklijk eerbetoon ontvangen.

De leiding van de geheele beweging ging uit van de redactie van 't tijdschrift „Al Muajjad“; de directeur ervan, scheich Ali Joesoef, ontving zijn bevelen van het Britsche gezantschap in 't paleis van den khediv en volgde die trouw op.

De Hooge Porte en de Egyptische regeering schonken aan dit drijven niet genoeg aandacht, zoodat 't niet zich meer en meer over alle oostelijk van Egypte gelegen Arabische landen tot aan de Perzische golf uitstreckte.

Inmiddels waren met den scheich Hoessein Ibn Ali onderhandelingen aangeknoopt om hem van Turkije te scheiden en zich onafhankelijk te verklaren.

In 1912 was zijn zoon Abdullah in Kairo geweest waar een memorandum werd opgesteld voor de Porte bestemd, waarin er op aangedrongen werd Hoessein de autonomie over de Hidschas en de erfelijke scheich waardigheid op te dragen. De verzending bleef achter wege door 't uitbreken van den Balkanoorlog. Maar Hoessein bleef op de verwezenlijking van 't plan biddacht. Soldaten werden naar Egypte gezonden ter oefening, maar met de bijbedoeling ze later tegen den sultan te gebruiken. Ze keerden geërfend en gewapend ook met machinegeweren, terug. Zoo bleef de zaak hangende, totdat Turkije in den huidige oorlog partij koos. Nu sloeg Engeland weldra zijn slag. 't Eerst werd Basra bezet, waar Talib Bei alles vooruit gereed had gemaakt. Op Hoessein werd van verschillende zijden druk geërfend. In Juni 1916 verklaarde hij zich onafhankelijk van den sultan. Hem werden officieren uit Egypte en Algiers gezonden om zijn strijdkrachten te organiseren. Hij werd koning van de Hidschas, en „majesteit“ genoemd, om 't mohamedanendom te doen gelooven, dat de bezitter van de heilige Kaaba inderdaad een onafhankelijk vorst was.

De verdere bemoeienis was gericht op 't vormen van een soort Arabischen bond onder de hegemonie van Hoessein. De uitvoering van dit plan is echter zeer moeilijk, want eigenlijk beschouwt elke emir zich, als afstammeling van den profeet, als nummer één. Nu en dan hebben in Basra bijeenkomsten plaats, maar tot een bepaald resultaat hebben deze nog niet geleid.

Volgens den Schr. willen deze vijanden van den Islam ook een tegenkalief stellen, om zoo de tweedracht onder de geloofsgenooten ook in 't godsdienstige te doen doorwerken.

Hij hoopt, dat dit drijven voorkomen zal worden, nu 't driemanschap Talaat, Enver en Djavid de leiding der zaken in Stamboul in handen heeft. Deze moeten bedacht zijn op 't herstel der eenheid tusschen Arabier en Turk, en zij lijken hem hiervoor de aangevozen staatslieden te zijn.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

De cacao-cultuur, voornamelijk op Java.

In „Onze Koloniale Landbouw“, de serie van 12 populaire handboekjes over Nederlandsch-Indië, die bij Tjeenk Willink te Haarlem verschijnt, onder redactie van dr. J. Dekker, is thans als no. 11 der reeks verschenen: Cacao, door dr. W. Roepke, directeur van het Proefstation Midden-Java te Salatiga. In de laatste jaren waren reeds eenige niet onbelangrijke publicaties over dat onderwerp verschenen. Schr. meende echter, dat er nog een wezenlijke behoefte bestond aan een beknopte handleiding, uit de praktijk en voor de praktijk geschreven, die een goed beeld ontwerpt van den toestand, waarin onze cacao-cultuur tegenwoordig verkeert. Het boekje is goed geïllustreerd, voor het meereendeel met reproducties naar originele foto's of teekeningen van schr. De tekst is uitgebreider dan die van de meeste andere nummers der serie. Schr. behandelt achtereenvolgens de (korte) geschiedenis en tegenwoordigen stand van de cacao-cultuur op Java; de botanische kenmerken van de cacao-plant en haar voornaamste eigenschappen benevens, kort, het land van oorsprong en de variëteiten; meer uitvoerig, de cacao-variëteiten op Java; de cultuur, waaraan een drietal hoofdstukken wordt gewijd; bloei, vruchtdracht en oogst; bereiding, fermenteren, het marktproduct en de productiviteit; de ziekten en plagen van dierlijken aard die zeer uitvoerig worden behandeld; de ziekte van plantaardigen oorsprong; en andere invloeden.

Als bijlagen zijn een lijst van de voornaamste cacao-literatuur der laatste jaren en een alfabetische lijst van de gebezigde inlandsche benamingen toegevoegd.

Schr. heeft in zijn boekje omschreven, langs welken weg een rationeele cacao-cultuur op Java zich behoort te bewegen. Hoe meer de cacao-cultuur van Midden-Java zich aan een moderne rationeele werkwijze aanpast, des te eerder zal zij een betere toekomst hebben. Schr. is van oordeel, dat slechts een intensieve cacao-cultuur op Java redenen van bestaan heeft; n.l. een cultuur gebaseerd op goede keuze en goede behandeling van het plantenmateriaal; algeheele herontginning van oude tuinen, die in jongen aanplant moeten worden her-schapen; behoorlijke snoei; bemesting en groene bemesting; hulp- en definitieve schaduw, vermindering van alle z.g. tusschen-cultures, en krachtig en doelmatig optreden tegen de voornaamste ziekten en plagen.

(N. R. Ct.)

Lijkverbranding op Bali.

Dr. G. Krause, wiens naam plotseling hier te lande bekendheid verkreeg door zijn vermaarde verzameling eigen gemaakte foto's der bewoners van het eiland Bali, heeft een deel der foto's, welke betrekking hebben op de Balische lijkverbrandingsplechtigheden, doen reproduceeren in de jongste afl. van het maandschr. Nederlandsch Indië Oud en Nieuw, en een kort opstel er aan toegevoegd.

De „N. R. Ct.“ van 24 dezer ontleent er het navolgende aan:

„Zooals bekend is bestaat de lijkverbranding ook in andere streken van Indonesië, b.v. bij eenige Dajakstammen en enkele der Karo-Bataks, ook hier zeker onder oorspronkelijken invloed der Hindoes.“

Van de heiligmakende kracht van het vuur echter, zooals de Hindoes het kennen, weet ook het volk van

Instituut WOLTERS

Surinamestraat 25 Den Haag
OPLEIDING H. B. S.,
GYMNASIUM EN LYCEUM.
C. G. J. WOLTERS.

HET UNIFORMHUIS

Civiel- en Uniformkleeding
Tropen-Uitrustingen

N.-Z. VOORBURG WAL 130 AMSTERDAM

..... Melkinrichting

Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 - Tel. Haag 3683

„PASTEUR“

Scheveningen, Neptunustr. 66a - Tel. Schev. 1853

Stoom-Zuivelfabriek

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELEN TEGEN BILIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuis bezorgd.

Vraagt Prijscurant. Neemt Proef.

Telefoon 3361 - Danckertstraat 43.

Maison SPANJER

COIFFEUR - PARFUMEUR

Warmoesstraat hoek Dam. Gebouw 1913.

AMSTERDAM.

Aparte Salon voor Dames.

HOLLAND TYPING OFFICE

Damrak 45 - AMSTERDAM - Telefoon N. 4625

Levert alle soorten Drukwerken,

Papier en verschillende merken

Schrijfmachines

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902.

Hotel Pension INSULINDE

BANKAPLEIN 2 Tel. Interc. HAAG 1486

Direct gelegen bij de Scheveningsche Boschjes.

Bali niets, uitgezonderd misschien hier en daar een geleerde Brahmanepriester, dien ik echter nooit aange- troffen heb. Veel meer worden de Baliërs bij de ver- branding hunner lijken geleid door zuiver polynesisch- animistische voorstellingen. De ziel houdt men eerst dan van het lichaam volkomen gescheiden, wanneer alle vleeschdeelen vernietigd zijn. Tot zoolang moet zij in de nabijheid van het lichaam rondwalen in gezelschap van zelfstandig voortlevende geesten, zonder hoop op een wedergeboorte, en dreigt tegelijkertijd als booze geest den levenden ongeluk aan te brengen. De weder- geboorte regelt zich overigens ook niet naar de ver- dienste of schuld in dit leven; de Hindoeïstische voor- stelling van eene vergelding is wel in enkele Balische geschriften te vinden, bij het volk echter zoo goed als onbekend. Dit bewijzen de ceremoniën bij de lijkwas- sching (pembresihan), die, of kort vóór de verbranding plaats vindt, indien het lijk in een lijkhuysje op het erf bewaard wordt, of, indien het van te voren begraven werd, dadelijk na het opgraven vóór de verbran- ding gebeurt.

Bij de lijkwassching legt de priester een gouden ring met een robijn, onder gebed, het lijk op de tong, een stukje ijzer tusschen de snijtanden, eene melati-bloem tusschen de hoektanden. Verder is een lelieknop voor de neusgaten, een weinig was voor de ooren bestemd, een stukje spiegelglas komt voor de oogen en een intan- ranblad op de wenkbrauwen. Dit alles beteekent dat de gestorvene bij zijn reïncarnatie met begaafde tong, sterke en toch sterflijke tanden, prachtige neus, goede ooren en glanzende oogen uitblinken moge.

„Er speelt zich soms bij het transport van het lijk naar den „Wadah“ een bijzonder dramatische kamp om het lijk af. Ik zag dit maar driemaal en slechts bij personen uit het volk, die bij hun leven bijzondere ach- ting en vertrouwen in het dorp genoten hadden.

Zoodra de in witte doeken gewikkelde doodkist het huis verlaten heeft, verdringt zich in razende wildheid een massa bijna naakte lichamen met lange vliegende haren om het lijk en trekt dit krampachtig nu in de eene, dan in een andere richting. Nu ziet men de dood- kist in de hoogte gestoken boven de lichamen der dra- gers in de lucht zweven, dan weer door ontelbare armen gepakt en voorwaarts geschoven. Bij een nog niet uit- gedroogd lijk besproeit het lijkenvocht de omgeving en de walgelijke lucht der rottende vleeschmassa maakt het ademen bijna onmogelijk.

Bij de Baliërs is de opwinding echter zoo geweldig groot en algemeen, dat van dat alles niets schijnt te worden waargenomen.

Deze strijd zet zich voort, tot men bijna de voor het lijk bestemde nis bovenin den lijkentoren bereikt heeft. Nog op het laatste oogenblik ziet men de deelnemers bezwerend de rechterarm naar voren strekken en de ver achterover gebogen wijsvinger in de lucht sidderen. Men roept het lijk of eigenlijk de op den weg naar den hemel bevindende ziel, die wenschen toe, wier vervul- ling ieder bijzonder na aan 't harte ligt.

Want de gestorvene, hier op aarde een goed en ge- acht medemensch, wordt ook boven bij de hemelgoden goed ontvangen en al zijne wenschen worden vervuld en wordt hij later wedergeboren, zeker als voornaam en rijk man, misschien zelfs als vorst, zoo zal hij zich dankbaar de hem te beurt gevallen eer herinneren.

Want dit schijnt de strijd buiten de zuiver egoïstische gevoelens der deelnemers te beduiden, zooals ik uit eigen ervaring leerde.

Toen ik namelijk tengevolge eener operatie-infectie ziek in mijne bamboehut, gouvernementswoning ge- naamd, lag, en mijne Balische patiënten mij tevergeefs in mijn Polikliniek zochten, verschenen afgezanten bij mij en troosten mij hiermede, dat om mijn lijk, ingeval ik stierf, een geweldige kamp plaats vinden zou.

In aansluiting bij het bovenstaande schrijft men aan genoemd blad („N. R. Ct.“ van 26 dezer):

De foto's van Dr. Krause, die de lijkverbranding op Bali te zien geven en, zooals in deze courant van Zater- dagochtend bericht werd, het laatste nummer van Ne- derlandsch Indië oud en nieuw geheel vullen, zijn hoogst merkwaardig; maar menigeen weet niet, dat van den verbrandingstoestel een groot model, 3.65 M. hoog, aan- wezig is in het Leidsche Museum. In den catalogus van de verzamelingen uit Bali en Lombok schrijft Dr. H. H. Juynboll terecht, dat dit voorwerp zeker wel een unicum in Europa is. Het model werd gemaakt op een vijfde van de ware grootte en de toestel was dus meer dan 18 meter hoog; de 9 verdiepingen waaruit het gebouw bestaat, rusten op een vierkant raam van bamboe-lat- ten; het geheel is met gekleurd papier beplakt en aan den ondersten rand vindt men aan de vier kanten een voorstelling uit het Ramayana; aan een-der zijden aan de eerste verdieping is een groote, gevleugelde, houten Wilmana-kop aangebracht, welks vleugels tot de derde verdieping reiken; in deze verdieping wordt het lijk gelegd. Ook Juynboll maakt melding van de doodkist op 4 pooten, zooals Nieuwenkamp er afbeeldde. Op de verbrandingsplaats gekomen, draagt men den toestel 3 malen rond de pendopo, waaronder de doodkist staat, het lijk wordt uit den toestel langs een ladder naar be- nedend gedragen en in de kist gelegd, en na tal van for- maliteiten steekt men de met arak besprenkelde hout- bosjes, onder de kist opgestapeld, in brand. De toestel wordt tegelijkertijd van de kostbare versierselen ont- daan en daarna ook verbrand.

Het in 's Rijks Ethnographisch Museum bewaarde model is afkomstig van de koloniale tentoonstelling van 1883; daarenboven zijn in dit museum aanwezig vijf omkleedingen van het benedengedeelte van den ver- brandings-toestel, beschilderd met tafereelen uit oud- of midden-Javaansche heldendichten.

Suriname 250 jaar Nederlandsch.

Door de vriendelijkheid van den heer Fr. Oudschans Dentz, zijn we in de gelegenheid hieronder te laten vol- gen een opgave van de geschriften, welke hier te lande het licht zagen naar aanleiding der Suriname-herden- king.

Het 250-jarig bezit der kolonie Suriname op 27 Febr. 1917 is herdacht in:

1. „Neerlandia“ van Febr. 1917 No. 2, met artikel

„Suriname 250 jaar Nederlandsch“, door Fred. Oud- schans Dentz. (Geill.)

2. „Amsterdammer, Weekblad voor Nederland“, Su- riname-nummer van 24 Febr. 1917, No. 2070, met arti- kelen van Prof. van Hamel, Dr. C. Lely, W. D. H. Baron van Asbeck, Mr. Dr. C. F. Schoch, Prof. Dr. H. Brugmans, A. G. van Hamel, Herm. J. J. Jacobs, enz. met tekening van Joh. Braakensiek „Suriname na 250 jaar, asschepeoetster“. (Geill.)

3. „De Haagsche Post“, van 24 Febr. 1917 No. 165, met artikel: de Verovering van Suriname.

4. „Het Vaderland“ van 26 Febr. 1917, avondblad, met artikel „Uit de eerste Geschiedenisjaren van Su- riname“, door Herm. J. Jacobs.

5. „Het Vaderland“ van 27 Febr. 1917 ochtendblad, met artikel: „Suriname“, door Mr. D. Fock.

6. „De Nieuwe Rotterdamse Courant“ van 27 Febr. 1917, avondblad B, met hoofdartikel „Suriname“.

7. „Het Koloniaal Weekblad“ van 1 Maart 1917, No. 9 met artikel „Suriname herdacht“, door Fred. Oud- schans Dentz (Geill.)

8. „Neerlandia“ van Maart 1917 No. 3 met artikel „Suriname herdacht“, door Fred. Oudschans Dentz. (Geill.)

9. „Onze Eeuw“, Maart 1917, No. 3 met artikel: „De Verovering van Suriname voor 250 jaar herdacht“ (27 Febr. 1667), door F. E. Baron Mulert.

10. „Het Koloniaal Weekblad“ van 8 Maart 1917 No. 10 met artikel: „Suriname herdacht (nabetrachting)“, door Fred. Oudschans Dentz (Geill.)

11. „Panorama“ van 7 Maart 1917 No. 36, met Ge- denklad: het 250-jarig bestaan onzer kolonie Suriname (Geill.)

12. „De Prins“ van 10 Maart 1917 No. 35 met artikel: „De Kolonie Suriname 1667—27 Febr. 1917“. (Geill.)

13. „Het Koloniaal Tijdschrift“ van Maart 1917 No. 3 met artikel: „De Kolonisatie van Guyana“, door Fr. Oudschans Dentz.

14. „Morks Magazijn“ van Maart 1917 No. 3 met arti- kel „Suriname 250 jaar Ned. kolonie“, door C. van Son (Geill.)

15. „Orang Peladang“ van 15 Maart 1917 met arti- keltje „Suriname 1667—1917“, door Sernam Boy.

16. „Het Nederlandsch Zeewezen“ van 15 April No. 8 met artikel „De scheepvaart naar en in de kolonie Suriname“, door Fred. Oudschans Dentz (Geill.)

J. J. Hazewinkel. †

In No. 11 van het Chemisch Weekblad geeft Dr. H. C. Prinsen Geerligts een korte levensbeschrijving van den heer J. J. Hazewinkel, den 14 Febr. 1917 op 48- jarigen leeftijd te 's-Gravenhage overleden. De over- ledene heeft zich vooral verdienstelijk gemaakt voor de Java-suikerindustrie; een volledige lijst zijner publica- ties, waaruit men de groote veelzijdigheid van den on- derzoeker en waarnemer kan afleiden, geeft Dr. P. G. aan het slot van zijn artikel.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 12: Toepassing van de biochemische methode bij het bepalen van suikers in sap van het sui- kerriet, door J. G. J. A. Maas en J. van Dijk (Slot). — Gegevens over de rattenplaag in de afdeling Malang, door Prof. Dr. J. J. van Loghem. — Hevea-cultuur op Malakka en Sumatra, door Prof. Dr. P. van Romburgh. — Klachten over het uitvoerverbod van zwavelzure ammonia uit Engeland naar Britsche koloniën. — Elec- trische lasseschen, door G. de Clercq. — De oliëpalm, door Dr. F. W. T. Hunger, besproken door Dr. F. A. F. C. Went. — Bankatin in Ned.-Indië. — De invoer- handel in China en het aandeel van Nederland en Ned.- Indië (vervolg). — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige vaste rubrieken.

Gedenkschrift Marine-Sociëteit „Modderlust“.

Naar aanleiding onzer aankondiging van dit gedenk- schrift in het vorig Nr. van het „Kol. Weekblad“, ont- vingen we van den heer G. van Heteren, Binnenhaven No. 33, den Helder, een schrijven, hetwelk een aan- vulling van het slot dier aankondiging noodig maakt.

Dit slot luidend: „Het boekje is niet in den handel, maar wordt verspreid, enz.“, moet gelezen worden: „Het boekje is niet in den handel en wordt slechts onder leden en oud-leden verspreid“, enz.

De heer van Heteren heeft n.l. verschillende brieven van lezers van het „Kol. Weekbl.“ ontvangen om toe- zending van een exemplaar, waaraan hij tot zijn spijt niet heeft kunnen voldoen. Hem en de teleurgestelde aanvragers bieden we gaarne onze excuses aan.

Publicatiën in andere talen.

The rainfall of Java, by B. C. Wallis. — Is Dirk Hartog's voyage to West Australia historical or my- thical? bij the Rev. J. Bryant. (The Scottish Geogr. Magazine, March 1917).

Neuzeitliche Strömungen im Niederländisch-Indischen Islam, von G. Simon. (Allgemeine Missions-Zeitschrift, März 1917).

Die Wurzeln des Animismus, eine Studie über die An- fänge der naiven Religion, nach den unter primitiven Malaien beobachteten Erscheinungen (mit Tafeln), von Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis (Internationales Archiv für Ethnographie, Supplement zu Band XXIV).

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

In de leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, zijn o.a. ter lezing neergelegd.

1. De Kolonisatie van Guyana door Fred. Oud- schans Dentz. Lezing ter gelegenheid van de herden- king van het 250-jarig bezit der Kolonie Suriname op 27 Febr. 1917.

Van de Afdeling Apeldoorn:

Verlag over het jaar 1916.

Het aantal leden nam iets af, daalde van 61 op 56. Mevrouw B. Tideman bedankte als lid van het Best.

Bankierskantoor
van
LISSA & KANN
LANGE VIJVERBERG 3
's-GRAVENHAGE
Administratie van vermogens
Safe Deposit

VAN VEEN's Bedden - Matrassenmagazijnen
Hartenstraat 14-18-20 AMSTERDAM
Aanbevolen Speciaalzaak
voor het
inrichten der Slaapkamers
(Leveringen door het geheele land) - Telef. Interc. 8399 N

KEIZERSHOF
DEN HAAG, Spuistraat hoek Veenestraat.
STOFFEN, ZIJDE, FLUWEEL,
FLANEL en KATOEN.
NIEUWENDIJK 194-196 AMSTERDAM.
REGENMANTELS
geheel nieuw model Regenmantels, zeer wijde golf,
in Prima Stof.
Prijzen 26.—, 32.—, 38.— gld.
UITZETTEN EN BABYGOED.
Eigen Ateliers.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuijftstraat 332 (Duinoord), Den Haag.
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

G. RANKE
REINKENSTRAAT 17 DEN HAAG
TELEFOON H. 4271.
Effen en gestreepte Vijella's.
Fluweels. Flanellets.

B. P. GENEMANS
VALERIUSSTRAAT 122 DEN HAAG TEL. 3376
Ondulation-Marcel
Manicure en Massage.
ATELIER VOOR HAARWERKEN.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
KLEERMAKERIJ
Heerengracht 38 - Telefoon 4214
Draagt onze reclame
COLBERT-COSTUUM
naar maat van f 35.—
Diverse dessins prima Engelsche Stoffen - Solide bewerking.

In Februari hield de afdeeling door middel van advertenties in de plaatselijke bladen een inzameling ten behoeve van de noodlijdenden tengevolge van den watersnood op Java. In het geheel werd / 417.50 bijeengebracht waaraan nog / 25.— uit de kas der afdeeling werden gevoegd, zoodat in totaal / 442.50 kon worden overgemaakt.

Den 19den April hield de Heer Dr. G. Nieuwenhuis in de bovenzaal van de Openbare Leeszaal een mooie lezing over Javaansche Kunst, welke lezing zeer goed bezocht was. Van 6—8 November werd in de bovenzaal der Openbare Leeszaal een tentoonstelling gehouden van voorwerpen van Indische Kunst en Kunstnijverheid, in bezit van Mejuffr. K. Ament en van den Heer J. W. Campagne. Deze tentoonstelling werd druk bezocht en was voor de Afdeeling een groot succes! Aan de hand van de tentoongestelde voorwerpen hield Mejuffrouw K. Ament in den avond van 6 November een interessante voordracht (met lichtbeelden) over Indische Kunst en Muziek van Java, Bali en Sumatra.

Diezelfde voordracht zou Mejuffr. Ament ook houden in den avond van 8 November, maar door een lichte ongesteldheid was zij verhinderd op te treden. De Heer J. W. Campagne hield toen op geestige en onderhoudende wijze een causerie over zijn lotgevallen bij het begin van zijn loopbaan in Nederl.-Indië.

De toegangsprijs voor den tweeden avond was op / 0.10 per persoon gesteld, om ook personen, die anders niet de lezingen der afdeeling bijwonen, de gelegenheid te geven de voordracht van Mejuffr. Ament te hooren en zoodoende de vereeniging onder breeder kringen der bevolking bekend te maken. De opkomst heeft hieraan vrijwel beantwoord.

Beide avonden werden, behalve door een kleine toespraak van den voorzitter, ook ingeleid door een rede van den Heer T. Gerdes Oosterbeek, waarin deze in herinnering bracht, dat het dit jaar 100 jaar was geleden, dat de Koloniën door Engeland aan Nederland waren teruggegeven en waarin hij een overzicht gaf van de veranderingen, die op verschillend gebied in onze Koloniën hadden plaats gehad.

Apeldoorn, Februari 1917.

De Secretaris-Penningmeester,
T. GERDES OOSTERBEEK.

Geldelijke Verantwoording over het jaar 1916.

Voordeelig saldo vorig jaar	/ 105.39 ^s
Contributies loopend jaar	133.50
Interest 1915	2.31
1916	2.69
Bijdragen lezing Dr. G. Nieuwenhuis	12.60
Idem tentoonstelling 6—8 November	57.15
Totaal	/ 313.64^s

Aan het Hoofdbestuur over 61 leden	/ 45.75
Inningskosten	2.95
Vergaderingen	3.—
Advertentiekosten en drukwerken	47.10
Bureaustkosten	6.05
Gift Watersnood Java	25.—
Kosten lezing Dr. G. Nieuwenhuis	19.72
Kosten tentoonstelling 6—8 November	65.36
Afgedragen aan de Kartini- en Kardinah-scholen op Java	30.—
Aanschaffing boekwerken	7.15
Oranjekruis	5.—
Saldo	56.56 ^s
Totaal	/ 313.64^s

Apeldoorn, Februari 1917.

De Secretaris-Penningmeester,
(w. g.) T. GERDES OOSTERBEEK

Gezien: De Voorzitter,
(w. g.) CALMEIJER.

Van de Afdeeling Nijmegen:

Jaarverslag over 1916.

Het aantal leden bedroeg op 31 Dec. 1916: 50. Bij het ophalen der contributie in Jan. d.a.v. betaalden daarvan echter slechts 47 hun contributie, zoodat dit laatste getal als eindcijfer voor 1916 moet beschouwd worden.

Door overlijden verloor de Afdeeling 20 April haar wakkeren Voorzitter, den Heer A. de Willigen, wiens verdiensten in het Kol. Weekblad van 4 Mei. d.a.v. gehuldigd werden. In den loop van het verslagjaar werd zijn plaats in het Bestuur niet aangevuld.

Op voorstel van het Bestuur nam de jaarlijksche Algemeene Vergadering van 11 Febr. het initiatief voor het openen van een inschrijving in Nijmegen voor gelden ten bate van de noodlijdenden tengevolge van den watersnood in Indië. De Secretaris-Penningmeester verklaarde zich bereid, de inkomende giften in ontvangst te nemen ter overmaking aan de daarvoor ingestelde commissie. Deze inschrijving bracht / 1486.82^s op, hetgeen, gevoegd bij de opbrengst der collecte middels Intekenlijsten van wege de Watersnood-Commissie, een netto bedrag opleverde van / 1753.37^s.

Den 17en Febr. hield Kolonel Giel een lezing over het leven en werken van den Europeaan in Nederl.-Indië, die zeer goed bezocht was. Door tal van uitnodigingen had het Bestuur er een propaganda-avond voor „Oost en West“ van gemaakt.

Behalve de jaarlijksche bijdrage van / 5.— voor het Oranjekruis, droeg de Kas der Afdeeling / 25.— bij voor den watersnood in Indië.

Namens het Bestuur,

De Secretaris-Penningmeester,
F. E. LUITJES.

Geldelijke Verantwoording over 1916.

Saldo in kas op 31 Dec. 1915	/ 16.27 ^s
Aan contributies	119.50
inschrijving Watersnood N. O.-I.	1486.82 ^s
collecte	286.75
Totaal	/ 1909.35

Afdracht a. h. Hoofdbestuur over 6 leden à / 0.75	/ 4.50
Inningskosten contributie	2.85
Advertentien	19.20
Drukwerken	5.05
Lezing	50.55
Bijdrage Watersnood N. O.-I.	25.—
Oranjekruis	5.—
Afdracht a. h. Hoofdbestuur voor Watersnood N. O.-I.	1753.37 ^s
Aan den collectant voor de Watersnood-Commissie	7.50
Administratiekosten, porti	3.56
Saldo op 31 Dec. 1916	32.76 ^s
Totaal	/ 1909.35

De Secr.-Penningmeester,
F. E. LUITJES.

De Commissie van Verificatie:
(w. g.) H. C. VERNIERS v. d. LOEFF.
(w. g.) L. MOLENBROEK.

Van de Afd. Utrecht en Omstreken:

Verslag over het jaar 1916.

In het jaar 1916 traden 30 nieuwe leden tot onze Afdeeling toe; wij verloren er echter 18; twee door vertrek naar Indië, negen door verhuizing naar elders, terwijl zeven om ons niet bekende redenen, hun lidmaatschap opzegden, zoodat op 1 Jan. 1917 onze Afd. 97 leden telde.

Verandering van samenstelling in het Bestuur, gedurende het loopende jaar.

De op 1 Jan. periodiek aftredende leden, Mevrouw van Oeveren—van Schaik en Mej. J. J. Lagers, werden op de Algem. Jaarlijksche Vergadering herkozen, terwijl de heer P. Cheriex de door het bedanken van den heer A. Enthoven opgevallende plaats in ons Bestuur innam.

In Mei nam de heer Bentenakel, onze onder-voorzitter als zoodanig ontslag, omdat hij wegens nog steeds voortdurende mobilisatie voor onbepaalde tijd Utrecht had verlaten. Onze pogingen tot het verkrijgen van een zesde bestuurslid, leden tot dusverre schipbreuk.

Na het aftreden van den heer A. Enthoven nam Mevrouw van Oeveren—van Schaik het voorzitterschap waar, terwijl Mejuffr. J. v. d. Schuyt als onder-voorzitter optrad.

Werkzaamheden van het Bestuur:

Op 20 Jan. 1916 werd in het Bioscoop-Theater „New York“ alhier eene bijzondere bioscoopvoorstelling gegeven, waar als spreker optrad de heer J. Sibinga Mulder, uit Bussum, met het onderwerp: „De Rijst- en Suikercultuur op Java“. Deze voordracht, toegelicht door cinematographische opnamen, waarvan de films welwillend waren afgestaan door 't Kol. Instituut, vond grooten bijval van de talrijke aanwezigen.

Den 21sten Oct. 1916 sprak voor onze Afd. de heer C. Lekkerkerker uit Leiden, oud-Inspecteur Inl. Ond. in N.-I., Archivaris van het Bali-Instituut.

Ook deze lezing over: „de Hindoe-Godsdiens der Balineezen“, insgelijk door fraaie lichtbeelden opgeleusterd, was goed bezocht en boeide de opgekomenen zeer.

Op voorstel van Mej. v. d. S. hadden wij de leden van 't N. O. G. en van den B. v. N. O. uitgenoodigd en volgden daardoor de aanwijzing van 't H. B. om meer contact te zoeken met onderwijzerskringen.

Geschonken hulp:

Behalve het gewone bedrag (5 gulden) telken jare afgedragen aan het Oranjekruis, schonk onze Afd. 40 gulden uit de Kas aan de Vereeniging tot bestrijding van den watersnood in Nederl.-Indië.

Verkoop van boekjes:

Van de boekjes, door de Vereeniging uitgegeven en bij de Secretares verkrijgbaar, werd een enkel verkoop, noch ter lezing aangevraagd.

Financiële toestand:

De financiële toestand is gunstig. Het batig saldo is ongeveer 260 gulden.

J. J. LAGERS, Secretares.

Van het Informatie-bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

Opzichters-werkplaats voor de Staatsspoorwegen in Nederlandsch-Indië.

Voor den dienst der Staatsspoorwegen in Nederl.-Indië worden gevraagd zeventien opzichters-werkplaatsen en wel:

a. twee voor de gieterij. De gieters moeten op de hoogte zijn van hun vak, zoowel wat ijzergieterij als wat kopergieterij betreft. Zij, die weten om te gaan met vorm-machines, genieten de voorkeur;

b. een voor de stelplaats. Hiervoor is vereischt een bekwaam locomotiefmonteur, met veel practische ervaring.

Voor zoover zijn vak betreft, strekt kennis van de meer moderne constructies en reparaties in verband met de toepassing van het oververhitte Stoom-systeem tot aanbeveling;

De draaiers moeten in eene moderne draaijerij werkzaam zijn geweest, geheel op de hoogte zijn van fraiswerkhuizen, daarop de noodige bewerkingen kunnen uitvoeren en verstand hebben van revolverbanken, steenbanken, schaaftbanken, metaalzagen, enz.;

d. een voor de smederij.

De smid moet afkomstig zijn uit eene grofsmederij, liefst uit eene spoorwegwerkplaats, op de hoogte van lasch-matrijzen en smeedperswerk, van autogene metaalbewerking, het gebruik van luchtdrukhamers, het harden van veerbladen, het opkripen van bandages, enz.;

e. een voor de ketelmakerij. De ketelmaker moet zelfstandig groote ketelreparaties hebben uitgevoerd;

f. twee voor de instrumentmakerij. De instrumentmakers moeten meer bijzonder op de hoogte zijn van hetgeen bij het spoorwegwezen in hun

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden,
 Rustige ligging.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Kleermakerij UNICUM

Anna Paulownastraat 30a - DEN HAAG. - Tel. 4947

CHEMISCH REINIGEN
 REPAREEREN
 KEEREN

VERMAKEN
 MODERNISEREN
 OPNIEUW VOEREN
 OPZEREN

OPZETTEN van zijden revers
 STOPPAGE (onzichtbaar stoppen)
 van Dames en Heerenkleeding.

Bijz. geschoolde Uniformwerkers, le kl. D. en H. Coupeurs

UNICUM bepaald den prijs vooruit.
 Alle werkzaamheden geschieden bij ons op eigen atelier.

Boksen. Ontvetting.

TOEPOEL'S MODELSCHOOL
 Joh. Camphuysstraat 165-167 Den Haag
 Tramlijnen 3, 4 en 7, halte Electr. Spoor.
 Rondschrijven gratis en franco.

Versterking. Jujutsu.

WIENER & VAN WITSEN

Rotterdam Hoogstraat 226
 Gevestigd 1851.

Fabriek van Uitrustingen voor O.- en W.-Indië
 Speciaal naar maat.

LUXE BROODFABRIEK
PAUL C. KAISER
 HOFLEVERANCIER

Brood - Beschuif - Banket

BLANCHISSERIE DE BRUXELLES
 (Firma J. A. STAUTENER). Fondée 1890.

1e Klasse Wasch- en Strijkinrichting
 Uitsluitend fijn lijf- en tafelhoed

's-Gravenhage - Tollensstraat 75/77 - Tel. H 873

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

vak vereischt wordt. Bovendien moeten zij de behanding kennen van de verschillende moderne werktuigstaalsoorten en vertrouwd zijn met den aanmaak van verschillende gereedschappen (ook van freezen) voor de arbeidsmachines der draaierij;

g. drie voor den rijtuigbouw.
De rijtuigbouwers moeten degelijke ervaring bezitten, ook wat binnen- en buitenbetimmering en stoffeer- ring betreft. Kennis en ervaring van verschillende verlichtingssystemen, o.a. van elektrische, zoomede eenige kennis van het model-maken strekt tot aanbeveling;

h. twee voor de voertuiglichterij.
Jarenlange ervaring in het vak is vereischt;

i. een voor de ververij.
Alle uit te zenden opzichters moeten geschikt zijn tot het houden van toezicht en den leeftijd van ongeveer 35 jaren niet belangrijk hebben overschreden.

Aan de hierbedoelde betrekkingen is verbonden een bezoldiging van f 100 's maands, met driejaarlijksche verhoogingen van f 25 's maands, tot een maximum van f 225 's maands.

Bij de vaststelling van de aan den uit te zenden op- zichter toe te kennen aanvangsbezoldiging zal rekening worden gehouden met de door hem verkregen ervaring en met het bezit van diploma's.

Wijders worden toegekend overwerkelden wegens buiten de vastgestelde werkuren verrichten arbeid en buitengewone belooningen en premien voor buitenge- wonen ijver, voor betoende onverschrokkenheid in ge- vaar of bij ongevallen, voor goede dienstbetrachting en voor alle andere aan den lande bewezen diensten, die geacht kunnen worden geleid te hebben tot bespa- ring van uitgaven of vermeerdering van inkomsten.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening, e.g. ook voor het wettig gezin, in de tweede klasse, indien de aanvangs- bezoldiging f 150 's maands of meer bedraagt; in de derde klasse indien die bezoldiging minder dan f 150 bedraagt;

b. eene vergoeding voor uitrustingskosten, ten be- drage van f 750;

c. eene voorloopige bezoldiging van f 100 's maands, ingaande ten dage van inscheping tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat;

d. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangs- bezoldiging als tegemoetkoming in de door hen ver- schuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Neder- landsch-Indië.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aan- vaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pen- sioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste dienstdienst, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door onge- huwden ééne maand bezoldiging te voldoen en wel in eens, of, met bijrekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch- Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaams- gebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoor- deeling van de Regeering), de werkzaamheden, waar- voor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst in Nederlandsch- Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 10 Maart 1917 No. 59).

Ingezonden.

Een geval van Gandaroewa.

(Geobserveerd door Dr. H. Breitenstein).

De heer Graafland heeft in zijn boekje „Bestaat de Stille Kracht” deze vraag niet met een stellig ja of neen beantwoord en zich beperkt tot

het leveren van het bewijs, dat de meeste gevallen van uitingen dezer kracht gemakkelijk van hun geheimzin- nig karakter ontdaan kunnen worden.

Waarom de heer G. echter ook niet van het geval gewag heeft gemaakt, dat ik reeds in het jaar 1899 mededeelde ¹⁾ zelf gezien te hebben, dus niet slechts van hooren zeggen ken, zooals dit bij den heer G. het geval is en dat ik tevens met meer waarschijnlijkheid verklaard heb, dan alle gevallen door den heer G. aan- gehaald, kan ik mij alleen uit zijne onbekendheid met mijne boeken verklaren.

Alvorens mijne opvatting over zulke kinderachtige uitingen „der stille kracht” mede te deelen, wil ik mij n geval letterlijk vertaald uit mijn boek citeren:

„Gerstacker vertelt in de Gartenlaube van „+ het jaar 1870 eene in Indië bekende spookgeschie- „denis, als ik mij niet vergis onder den naam „Gan- „daroewa”, die indertijd zelfs tot een duël van een „generaal aanleiding zou gegeven hebben; de tegen- „woordige generatie heeft ze blijkbaar reeds vergeten, „omdat ze er niet zoo vaak over hoort spreken. Ik „heb geen aanleiding ze te vertellen, omdat ik het „volgende geval zelf ondervonden heb:

„Op een avond waren wij, 3 officieren, in onze ka- „mers, toen in mijn kamer een steen van het plafond „viel; ik dacht aan een toeval en zweeg; maar er viel „een tweede, een derde en toen ook een kurk viel met „den naam van mijn leverancier, stond ik op en vroeg „den commandant of ook hij de steenen hoorde val- „len. „Ja, wat beteekent dat?” vroeg hij. Lachend „antwoorde ik: „G a n d a r o e w a”. Hij kwam op „mijn kamer en nergens was een levend schepsel te „zien; voor de palissade van ons fort stroomde de „rivier en mensch noch aap was te bespeuren; aan de „zuidzijde stonden twee groote boomen en het geslo- „ten wachthuisje; bij het heldere licht van de maan „kon men elk blad van de boomen zien, zoodat wij er „zeker van waren, dat de grappenmaker niet in een „van de boomen kon zitten en in de galerij langs onze „kamers liep slechts de schildwacht heen en weer. „Terwijl wij het over deze zaak hadden en voor den „schildwacht stonden, vielen weer steentjes en wel „telkens uit het zuiden komend. Het was een myste- „rieuze zaak: Nergens een mensch, nergens een levend „schepsel te zien en vlak voor ons uit de hooge dak- „ruimte, waarin de misdadiger noch zitten noch liggen „kon, steenen en kurken te zien en te hooren vallen. „Wat nu, dokter?” vroeg mij de commandant.

„In 't Fransch gaf ik hem het antwoord (omdat de „schildwacht, ofschoon een Inlander, misschien het „Hollandsch kon verstaan): „Ik weet iets, om dit „spoken te doen ophouden.” „En dat is?” „Dreig den „schildwacht met 8 dagen provooft, zoodra het vallen „der steenen niet ophoudt.”

„De commandant nam dit voorstel aan en — de rust „was hersteld.

„Blijkbaar had de soldaat, terwijl hij in positie voor „ons stond, met de vingers de steenen „omhoog ge- „knipt”, zonder dat wij er iets van zagen.

„In andere gevallen zijn in gesloten ruimten, b.v. „in kamers met gewoon plafond, doebang d.w.z. met „siri rood gekleurd speeksel, steenen enz. op den toe- „schouwer gevallen, al stond, zooals in 't door Ger- „stacker vermelde geval, een cordon van soldaten om „'t huis.

„Een afdoende verklaring heb ik in mijn geval ook „niet gebracht; maar ik twijfel er niet aan, dat het in „allen gevallen mogelijk was geweest, het bedrog te „constateeren, mits men uit principe van het mystische „van het geval afgezien had.”

Reeds 40 jaren geleden heb ik dus de bekende ge- vallen van G a n d a r o e w a voor goochelkunstjes ge- houden, evenals ik thans in den bloeitijd der occulte wetenschappen b.v. drie vierden aller spiritistische seances, de wiskundige prestaties van het paard „d e r „kluge Hans” en de minnebrieven van den hond M o l l in het rijk der mystificaties verplaatst.

De heer Graafland wil in 't vervolg door politiehon- den de gevallen van Gandaroewa laten ophelderen en ik zou voorstellen, door detectives en niet door profes- soren in zoölogie en physiologie de kunstjes van een paard, dat de 5de machtswortel trekt of van een hond, die de namen van de aanwezigen met zijne pooten schrijft, te laten onderzoeken. Men kan immers een groot professor in de zoölogie zijn, zonder de speur- kracht van een flinken detective te hebben, die de trucs van een grappenmaker of van een goochelaar weet te constateeren.

Ook begrijp ik niet, dat het werpen van steentjes en het spuwen van siri, als uitingen van „eene stille k r a c h t” opgevat werden en worden; als eene „stille kracht” menschen vermoordt en landen verwoest of on- gelukkigen redt en verborgen schatten uit de diepte der zee of uit den bodem der aarde aan het daglicht brengt — dit kan ik begrijpen en bewonderen; als ze er echter genoeg mee neemt, steentjes te werpen en speeksel te spuwen, dan kan ik de „stille kracht” hoogstens voor een handigen grappenmaker of goochelaar houden.

Den Haag, 20 Maart 1917.

Br.

Aan de Redactie van Het Koloniaal Weekblad.

Naar aanleiding van Uw bericht over verbetering van Inlandsche woningtoestanden in Uw blad No. 12, kan ik U het volgende melden:

Na de overstroming in Ned.-Indië van verleden jaar Januari, is hier te lande gevormd een Comité voor den Indischen Watersnood.

Dit Comité heeft ongeveer f 250.000.— bijeengebracht, welke som is gezonden naar Indië. Deze som was niet geheel noodig voor de leniging van de overstroomde streken en door het Ned. Comité werd aan den Gouverneur-Generaal verzocht, om het saldo te storten in het S m e r o e - f o n d s of op andere wijze ten bate van de Inlanders te gebruiken.

(Het S m e r o e - f o n d s heeft ten doel hulp te ver-

¹⁾ In mijn boekwerk: „21 Jahren in Indië”, 1e deel „Borneo” blz. 29 en 30.

leenen aan Inlanders in geval van natuurrampen als aardbevingen, etc.)

Nu vroeg de Gouverneur-Generaal aan 't Comité of hij het saldo mocht besteden voor kampong-verbete- ring. Dit werd natuurlijk toegestaan en f 25.000.— is ge- zonden tot verbetering van kampongs bij Batavia. Thans nog eens f 25.000.— voor hetzelfde doel voor Semarang.

Amsterdam, 24 Maart 1917.

Naamlijst van nieuw toetredende leden.

	Contributie
J. A. J. Vorderman, Nijmegen	f 2.50
W. C. J. de Graaff, Adj. chef S.S., den Haag	2.50
E. Mantingh, onder-luit. Art. N.-I. L., A'dam	2.50
Mej. C. Meulenhoff, Leiden	2.50
Douair. Jhr. J. C. L. von Schmidt auf Alten- stadt, Nijmegen	2.50
G. E. Bierens de Haan, Amsterdam	5.—
A. Bruins, Den Haag	5.—
Mej. E. Schenck, Den Haag	2.50
J. W. Mac Donald, Amsterdam	10.—
F. E. Baron Mulert, Gep Kapt. ter zee, Ommen	2.50
Mr. E. Bonn, Nijmegen	2.50
Dr. J. Dekker, Nijmegen	2.50
Mevr. de Wed. G. A. de Gelder-Boon, Nijmegen	5.—
Dr. Tony Jurgens, Dordrecht	5.—
Frans Jurgens, Nijmegen	2.50
P. Lucassen, Nijmegen	5.—
H. Naumann, Nijmegen	5.—
van der Weijden, Nijmegen	5.—
E. J. Langelaan, IJmuiden	f 100.— in eens.
A. Melai, den Haag	2.50
A. van Brero, Apeldoorn	2.50
R. J. J. H. Schreijner, Apeldoorn	2.50
J. G. Boelen, Amsterdam	2.50
R. van Leent, Utrecht	2.50
J. van Kwawegen, Amsterdam	10.—
W. Bloemen, Amsterdam	3.—
Dr. D. M. Edauw, Amsterdam	2.50
J. H. Fuchter, 1e Luit. Inf. N.-I. L., den Haag	2.50
W. P. H. du Pon, Den Haag	2.50
D. Slijboom, Alkmaar	2.50
A. A. van Vloten, Controleur B.B., den Haag	2.50
V. E. Slors, Luit.-Kol. Genie N.-I. L., Breda	2.50
W. Carelse, Amsterdam	2.50
M. Scheltema, Leiden	2.50
R. H. Pieters, Roermond	2.50
H. Jakobs, Off. v. Gezondh. 1e kl. N.-I. L., Meppel	5.—
H. G. Nieuwkerk, Voorburg	2.50
A. Jansen, Weesp	2.50
F. H. R. Delachaux, Alkmaar	2.50
P. J. Vlasveld, Zaandam	2.50
W. Helms, Ginneken	2.50
Mevr. de Wed. E. Jacobs-de Jongh, Teteringen	2.50
Mr. J. J. Schrieke, den Haag	2.50
Mej. A. J. Coninck Liefsting, den Haag	2.50
Mevr. E. de Meijer, Utrecht	2.50
Prof. J. F. Niermeijer, Utrecht	2.50
A. G. Deelman, Amsterdam	2.50

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adres- strook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

Olympia Theater.
Prins Hendrikplein 3 Tel. 9521

Passage Bioscope.
Telefoon 3731.
Directie: ARTHUR DE HAAN.

☞ Slechts 3 dagen. ☜

Vrijdag 30, Zaterdag 31 Maart, Zondag 1 April.

Koningstijger

Naar den bekenden Roman van den Italiaanschen Schrijver G. VERGA.

In de Hoofdrol:
☞ **Mile PINA MENICHELLI.**
☜

Slechts 3 dagen.
Gedurende Stille Week Gesloten.

Stoomwasscherij en Machin. Strijkinrichting „DE RIJN”

Maresingel 71a - LEIDEN - Telefoon No. 31.

De wasschen worden in Den Haag en Omstreken per paard en wagen wekelijks afgehaald en bezorgd.

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Fransche-, Duitse-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Handwerklessen.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiër- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pens ons, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51 ^{bis} , Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
W. G. HAUFF, Voorzitter der Federatie van Ned. Stenografie-leeraren in Ned.-Oost-Indië, Vaartweg 75, Hilversum. — Maleisch. — Boekhouding b. d. Suiker-Industrie volgens The Decimal Classification and Relativ Index by Melvil Dewey.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Korte Singel 36, Bussum. — Maleisch. (Nadere informatie Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
MAS SAMSI, Leeraar Mal. taal aan de Handelsschool te Rotterdam, Schietbaanlaan 19, Rotterdam — Javaansch. — Maleisch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West: **De Kolonie Suriname**, door REMAN IRUS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten
No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.	Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N .. N.V. Nederlandsche Assurantie .. A Spaarkas en Crediet-Onderneming

Goedgekeurd bij K.B. d.d. 9 Maart 1916, no. 56, P.B. no. 437.

Gevestigd te 's-Gravenhage - Theresiastraat 84.

30/0 Premie-Obl. ad f 2.50 Garantiebrieven
(met Schakeluitloting) S Herverzekering ad f 1.25
(1/20 S.L.) Meer kansen Minder risico (1/20 S.L.)

C (Hoofd)agent^{essen} gevr. Zeer ruime prov. O
Prosp. en tar. op aanvr. gratis en franco
Wisk. adviseur, Directeur,
J. U. VAN LOON, Gep. Maj. Art. O. I. L. JAN HINGST Azn.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

De Nederlandsche Spaarkas AMSTERDAM BANDOENG

Studie-, Uitzet-, Spaar- en Beleggingsfonds
..... Stortingen vanaf f 2.50 per maand

Vraagt GRATIS prospectus aan den Inspecteur W. WEYNE, Dibbetsstraat 83, Den Haag.

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 104-106

Dames- en Heeren-
Mode Magazijnen.
Handschoenen.

GEEN BETER DAN GAZELLE-RIJWIELEN

VROLIJK & Co., Zoutmanstraat 10a, Valeriusstraat 60, DEN HAAG.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

K. SPANJER
COIFFEUR -:- PARFUMEUR.
Specialiteit in alle soorten fijne HAARWERKEN
onder Garantie.
Warmoestraat hoek Dam. Gebouw 1913.
AMSTERDAM.
APARTE SALON VOOR DAMES.

AU BONHEUR DES DAMES
Piet Heinstraat 117 Telefoon 9066
DEN HAAG.
**BALANS-
UITVERKOOP**

Luxe Brood- en Banketbakkerij
Willem Renout
Spuistraat 184-186 - Tel. N. 1892 - Torensteeg 7.
AMSTERDAM

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELEN.

Familiepension „KERCHER”
Villa „MATHILDE”
Oude Schev. weg 112-114.
Tel. Interc. Schev. 1256 - SCHEVENINGEN

J. VAN DER LUGT & Co.
WETERINGSCHANS 40. AMSTERDAM.
Electro-Technisch Bureau
:- Telefoon Centrum 79 :-
ELECTRICITEIT OP ELK GEBIED.

Adverteeren doet verkoopen.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
ONTVANGEN voor het a.s. Voorjaar- en Zomerseizoen
een **prachtcollectie** :
KINDERJURKEN
(van 50 tot 80 c.M.)
KINDERHOEDEN
KINDERMANTELS

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
: Magazijnen van **INDISCHE KUNSTNIJVERHEID** :

J. N. MULLER,
En gros Singel 233 Amsterdam En détail Paleisstraat 45
Telefoon 6011. Gevestigd 1826.
Fabriek en Magazijnen van Koffers,
Tasschen en fijne Lederwaren.

W. M. WEIJNE
DANS-INSTITUUT.
Koningin Emmakade 133, Telefoon 3348
'S-GRAVENHAGE.
Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar.

AUG. SAVELKOUL.
INDISCHE UITRUSTINGEN VOOR HEEREN EN DAMES.
Heerenkleeding naar Maat.
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
Amsterdam, Singel hoek Heiligeweg.
Vraagt den Geïllustreerden Catalogus der Dames- of Heerenafdeeling.

Vraagt Uwen langanan „**HIGHSPEED**” **POETSCRÈME**
van de **American Company of Chemical Products.**

Hoofdagent voor Nederland **A. J. A. MUSSERT, 's-Hertogenbosch.**

Met **HIGHSPEED** poetst gij Uw zilver, koper en nikkel in een minimum tijd.

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. instal'eeren van woningen.

RIPPEN
Pianohandel
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.
Tel. 4683.
Verhuren Stemmen

Coöperatieve
Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank.
Hoofdkantoor: **Rokin 55, Amsterdam.**
CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke
zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en
verlofgangers.
SPAARGELDEN. Rentevergoeding **5 pCt.** 's jaars.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL.
Grand Salon de Rafraichissements **NOORDEINDE 44,**
Vraagt onze **CHOCOLADE** (alleen prima merken),
FIJNE BONBONS en **HAAGSCHE HOPJES.**

Bij de N. V. BOEKDRUKKERIJ v.h. firma
T. C. B. TEN HAGEN, Den Haag, zijn
ver verkrijgbaar :

Weeklijst der Werklieden
(met Kasrekening)

en
Dag- en Weeklijst

(met plaats voor notering van aan-
gevoerde materialen en
staat van meer en minder werk).

Prijs 1-50 stuks 3½ cent per stuk
50-100 " 2½ " " "
vanaf 100 " 2 " " "

desverlangd beide lijsten gesorteerd.

Voor buiten 's-Gravenhage, volgt toezending
na ontvangst van postwissel, vermeerderd
met f.0.20 voor franco verzending.

WIE
er op gesteld is, solide
nette, goed opvallende
KANTOORBOEKEN
te gebruiken,
bestelle dezelve bij de
N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN, Den Haag.
Solide bewerking.
Billijke prijzen.